

SZAKDOLGOZAT

Szabóné Matus Csilla

tanító

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Tanító Szak

Művészetterápia.

A képzőművészeti foglalkozások terápiais lehetőségei.
A jobb agyféltekés rajzoldási módszer hasznosítása az okta-
tásban.

Belső konzulens: Farkas Beáta
művésztanár

Készítette: Szabóné Matus Csilla
SA168S
levelező

Intézet/Tanszék: MATE Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet

Kaposvár
2023

Tartalom

Bevezetés.....	4
1. A rajztanítás helyzete a közoktatásban.....	6
1.1 A vizuális kultúra alapelve, céljai	8
1.2 Eltérések a 2012-es és a 2020-as Nemzeti alaptantervekben a vizuális kultúra tantárgyat illetően.....	12
2. A művészet, mint terápiás eszköz	13
2.1 A művészetterápia fajtái	15
2.2 Tanórán kívüli lehetőségek.....	17
3. A jobb agyféltekés rajzolás meghatározása.....	18
3.1 Amiben különbözik a hagyományos rajztanítástól	19
4. Saját tapasztalatok	21
4.1 A jobb agyféltekés rajztanfolyam hatása a pedagógiai munkámra	22
5. Vizsgálati anyag és módszer	23
5.1 A kérdőívek kiértékelése	23
5.2 A kérdőívek eredményeinek kiértékelése.....	24
6. Összegzés	34
7. IRODALOMJEGYZÉK:.....	37
8. MELLÉKLETEK:	41

Bevezetés

Szakdolgozatomban szeretném bemutatni a művészetterápia történetét, fajtáit, a tanórán kívüli lehetőségeket, és magát a jobb agyféltekés rajzolás előnyeit, azok tanórába való beépítését, lehetőségeit pedagógus szemmel.

Feltételezem, hogy a vizuális kultúra tantárgy a tanulók által kedvelt tanóra. Itt kiélhetik kreativitásukat, felszabadíthatják, kifejezhetik az érzelmeiket, érzéseiket, levezethetik a bennük lévő feszültséget. Meglátásom szerint a rajzórán kívül a gyerekek, szívesen vesznek részt szakkörökön, és iskolán kívüli, művészetterápiás, képzőművészeti foglalkozásokon.

Dolgozatomban szerettem volna felmérést készíteni az 1-6. évfolyamon, hogy mennyire közkedvelt tantárgy a vizuális kultúra a gyermekek körében, van-e rajz szakkör az intézményben, illetve mennyire tájékozottak az iskolán kívüli lehetőségekről, mint például a jobb agyféltekés rajtanfolyam.

Az artisztika, a művészet ősidők óta jelen van világunkban, mivel már az ősember is barlangrajzokkal fejezte ki magát. Ahogy az ember változott, változtak a rajzok, és ebből alakult ki a művészet, hiszen ez olyan, ami mindig változik és megújul. A művészet egy komplex, összetett tudomány, mindenkire hatással van, legyen az idős vagy kisgyermek.

A művészethez hozzátartozik az önkifejezés. Mikor egy gyermek táncol, rajzol, énekel, még nem művész, de ezek a művészeti kifejező eszközök hozzájárulnak a lelki-, érzelmi-és értelmi fejlődéshez.

A témát azért választottam, mert a művészeti ágak közel állnak hozzám. Már óvodás koromban nagyon szerettem rajzolni, festeni, alkotni. Később társult hozzá a divat, a frizúra, sminkkészítés, körömdíszítés. A szépségipar is mondhatni egy művészeti ágazat, mely során az ember kiélheti kreativitását. Számomra, mint magánember, és mint pedagógus is nagyon fontos a művészeti közeget, az alkotás öröme és ennek tanítása.

A szakgimnáziumban, ahol tanítok, sok a hátrányos helyzetű, és rendezetlen családi körülmények közül származó gyermek. A szakmai képzés részeként szépsészeti ábrázoló művészetet és kommunikációt is tanítok a szakmai tantárgyakon kívül. Az ábrázoló művészet órán különféle kézműves technikákat ismertethetek meg a gyerekekkel, melyek elsajátításával sok szép és emlékezetes munka születik. A rajzokon és festményeken keresztül érezhető a gyermekek belső egyensúlya, felismerhető a zaklatottságuk, vagy épp a boldogságuk. A rajzaikban kifejezhetik érzéseiket, kiadhatják érzelmeiket. Szívesen veszem tőlük az egyéni, kreatív megoldásokat. Az óra hangulatát igyekszem mindig kellemessé tenni, halk zene, vagy köztes beszélgetésekkel.

Kommunikáció órán pedig a beszélgetés alkalmával rendkívüli módon nyílnak meg, ebből látszik, igényük van a verbális kommunikációra, mivel ez otthon sokak számára nem adatik meg. Tapasztaltam, hogy az alkotói környezet, az óra hangulata, maga az alkotás folyamata megnyithatja a lelküket és ezáltal nyugodtabbak, kezelhetőbbek lesznek. A változatos és érdekes feladatok segítségével, az alkotói folyamaton keresztül a személyiség nagyban formálódik. Az alkotás lehetőséget nyújthat, hogy mindenki felfedezze önmagában az örömet, nyugalmat és ráébredjen a saját értékeire. Véleményem szerint a rajzórák fontossága ebben is rejlik. Más tantárgyakkal szemben itt sokkal jobban megnyílnak, kibontakoznak, felszabadulnak. A művészetterápia azért lehet hasznos mindenki számára, mert megélheti az egyén a kreativitását, és azért is, mert az alkotásokban megjelennek olyan tudattalan tartalmak, amelyekhez beszélgetéssel nem minden esetben tudunk hozzáférni. A művészetterápiának nem feltétele a művészi tehetség! Tehetségtől függetlenül, mindenki számára hatékonysággal tud működni, viszont nem egyformán hat az emberekre, mindenkinél más hatása lehet egy-egy alkotói folyamatnak. Pedagógiai munkám során a művészetterápia csak bizonyos szegmenseit alkalmazom, mivel nem vagyok terapeuta, képzésem nincs terápiás foglalkozások lebonyolítására.

Rengeteg olyan művészeti tevékenységgel, módszerrel találkozhatunk manapság, amelyben önmagunkra figyelhetünk, megismerhetjük magunkat, fejlődhetünk, de akár támogatást is kaphatunk. Ezek közé a módszerek közé tartozik például a jobb agyféltekés rajzolás, ami valójában nem rajzolni tanít, hanem egy látásmódot segít megismerni, elsajátítani, ami által bárki képes lesz úgy rajzolni, ahogy addig nem is gondolta volna. Magam is részt vettem egy tanfolyamon, és hihetetlen dolgokat voltam képes alkotni úgy, hogy az a tudat élt bennem, hogy nem tudok rajzolni. Az élmény által gazdagodva szeretnék néhány módszert bemutatni a diákjaimnak is, hogy segítsen a fejlődésüket, az alkotói képességeik kibontakozását.

Említettem, hogy az általam tanított gyerekek sok esetben hátrányos helyzetűek, de ami a legfőbb probléma, és ami a nagy többségükre igaz, az a szövegértési nehézségek. Ezáltal bármely tantárgy tanítása sokszor küzdelmes, és mi szakoktatók igyekszünk a közismereti tantárgyakat oktató kollégákkal együttesen fejleszteni a hiányosságokat. A 2020/21-es tanévtől új képzési rendszer alakult ki a szépművészetben. A tantárgyi követelmények közé bekerült a szépművészeti ábrázoló művészet, melynek fő célja, a manuális készség és a kreativitás fejlesztése, a motiváció, az alapszintű rajztudás kialakítása, és a magabiztos eszközekezelés (ceruza, toll, ecset). Ezek mind elengedhetetlenek a szépművészeti szakma elsajátításához. Az évek tapasztalata az, hogy azoknak a tanulóknak, akik ebben a képzési rendszerben tanulnak, sokkal kifinomultabb lesz a szépérzéke, a fantáziája, és sokban fejlődik a precizitása a gyakorlati órák során.

1. A rajztanítás helyzete a közoktatásban

A rajz, a festészet, a zene, a tánc az ember legősibb kifejezési eszközei közé tartoznak, így a művészet nélkülözhetetlen számunkra. A köznevelésben az értelmi és érzelmi intelligencia fejlesztésében kiemelt szerepet játszik a vizuális kultúra, az ének-zene és dráma tantárgyak tanítása. A gyermekek az érzelmeiket sokkal jobban át tudják adni a rajz és zene által. Kiadhatják a pozitív és negatív érzelmeiket, ezáltal felszabadultabbak lesznek, és ugye azt is megtanulhatják, hogy miként tudják megtenni ezeket, hisz pl. egy drámaóra remek teret biztosít. Ez az érzés pozitívan hat a gondolkodásukra és kreativitásukra egyaránt. A NAT fontos eleme a művészeti oktatás, de ezt óraszámokban nem igen lehet érzéklni, viszont általa bármely tantárgy tanulása sikeresebb, eredményesebb lehet.

Gyerekszichológusok állítása szerint, ha a gyermek fejlődésében valamely mozgásfejlődési szakasz kimarad, az kihat a későbbiekben a tanulásra, tanulási nehézségeket okoz, illetve az agresszív viselkedés hátterében is ez állhat. Probléma forrása lehet az is, ha koragyermekkorban a finommotorikát nem fejlesztettük eléggé. (Király Tibor – Szakály Zsolt 2011) Az idegrendszeri érettség a mozgásfejlődés során fog kialakulni, ilyenkor kerül egyensúlyba a gyermek jobb és bal agyfélteke. Viszont ha a fejlődés során zavar lép fel, vagy valamely szakasz kimarad, nehézségek alakulhatnak ki. (Kissné 2009) Ezek a szakaszok szükségesek a gyermek iskolaérettségi szintjének eléréséhez, és hogy az írás, olvasás készségét el tudják sajátítani. Ha például egy óvodás kisgyermek nem szeret rajzolni, szorongással tölti el, nem leli benne örömét, az összefüggésben áll az idegrendszer érettségével. Valószínű, az idegrendszere még éretlen.

Fontosnak tartom megemlíteni, hogy rajzolás közben nagyon sok minden fejlődik. Fejlődnek többek között a gyermek kézimozgásai, izületei, a szem-kéz koordinációja. Ezek mind elengedhetetlenek a biztos ceruzafogáshoz, ami megkönnyíti a későbbiekben a betűrajzolást és írást. Emellett segíti a gyermeket az élmények feldolgozásában. Annak ellenére, hogy látszólag a mozgás és a rajzolás ellentétes tevékenységnek tűnik, mégis szoros összeköttetésben vannak, és fontos elemei a gyermekek idegrendszeri fejlődésének. Ezért szánjunk minél több időt a gyerekek mozgásos tevékenységeire. Vigyük a játszótérre, szaladgáljanak, rajzoljanak, alkossanak minél többet, akár a homokba, vagy otthon papírra, táblára, mert ezzel feldolgozhatják a napi történéseket.

A művészeti oktatás egyik tárgya a vizuális kultúra, melynek célja, hogy megismertesse a tanulókkal a képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, fejlessze észlelési fogékonyságukat, kreativitásukat, esztétikai érzéküket, megtanítsa a vizuális kommunikációt és a képi kifejezés eszköztárát. Fontos a tanulók önismeretének a fejlesztése és a motiváció kialakítása. A mai

világban a kreativitásra nevelés az egyik legfontosabb nevelési cél, illetve a feladatmegoldó, helyzetfelismerő képesség, a logikus, kreatív gondolkodás, a tanulási képesség fejlesztése. Ezeknek a képességeknek a fejlesztésére, a tantárgyakat tekintve a rajzórakon van a legnagyobb lehetősége a gyerekeknek. Fontossága pedig abban rejlik, hogy ezeknek a képességeknek a birtokában könnyebben boldogulnak majd az élet bármely területén. Tapasztalataim alapján a nevelési célok sem egyetlen tantárgy feladata, minden tantárgynak van vizuális nevelési célja, vonzata. Sajnos egyre jellemzőbb, hogy a gyerekek nem figyelnek a füzetük, a vázlataik külalakjára, átláthatóságára, eltűnik az esztétikai igényük. Ezeknek az igényeknek a kialakítása nem csupán rajzóra feladatnak kellene lennie, hanem fontos lenne, hogy minden tanórán megkövetelje a tanító ezeket az alapvetőnek tűnő nevelési célokat. (Bodóczy 2009)

Sajnos egyre nagyobb a tantárgy megítélésének romlása. Ezért fontos lenne például, hogy a vizuális kultúra tantárgy oktatását végző pedagógus ismerje a kortárs művészetet. Viszont a tanárok leterheltsége nem teszi lehetővé, hogy a tanítási órák, a kötelező adminisztrációs feladatok és egyéb tevékenységek mellett még fejlesszék, bővítsék a művészeti ismereteiket.. Ehhez hozzájárul az óraszámok folyamatos csökkenése, és az aktualitás hiánya is. A tantárgy negatív megítélése nem csak hazánkban van jelen. Más európai országban is megfigyelhető a jelenség. Hazánk mellett Finnország is bevezette a tantárgyból az érettségi vizsga lehetőségét, bízva abban, hogy felhívja így a tantárgy fontosságára a figyelmet. (Bodóczy 2002)

A rajztanítás helyzete a közoktatásban számos tényezőtől függ, és eltérő lehet az egyes országok, régiók és iskolák között. Az egyes országok és iskolák között eltérőek lehetnek a tantervi keretek a rajztanításra vonatkozóan. Bizonyos helyeken a rajztanítás integrált része az iskolai tantervnek, míg más helyeken külön tantárgyként tanítják. A tantervek tartalmazhatnak előírásokat az életkorok, a szintek és a tartalmi területek tekintetében, amelyek hatással lehetnek a rajztanítás minőségére és mennyiségére. A rajztanítás minősége és helyzete a közoktatásban függ a pedagógusok képzettségétől is. Azon iskolákban vagy országokban, ahol a pedagógusok rendelkeznek megfelelő szakmai képzettséggel és ismeretekkel a rajztanítás terén, valószínűbb, hogy magasabb színvonalú és több lehetőséget nyújtó rajzoktatást nyújtanak a diákoknak. A finanszírozási forrásoktól is nagyban függ. Az iskolák és az oktatási intézmények rendelkezésre álló anyagi forrásoktól függően képesek biztosítani az eszközöket, az anyagokat és az infrastruktúrát a rajztanítás számára. Hiányos finanszírozás esetén az iskolák kevésbé lehetnek képesek megfelelő rajztanítási környezetet biztosítani a diákok számára. (Bodóczy 2009)

1.1 A vizuális kultúra alapelve, céljai

A vizuális kultúra tantárgy elsősorban gyakorlati tárgy, melynek az alkotómunka áll a középpontjában. Ennek elengedhetetlen része a tanulók aktív részvétele a tanórán. A vizuális nevelés egy képességfejlesztő tudományterület, mely hozzájárulhat más tantárgyak tartalmainak feldolgozásához is, illetve más tárgyak tanulásának eredményességében is szerepet játszhat.

Fontos alapelve, hogy ne csak az egyéni feladatmegoldás érvényesüljön, hanem a csoportban való tevékenykedtetés is helyet kapjon, mivel ezáltal nem csak a problémamegoldó képesség, kreativitás, önkifejezés, ötletgazdagság, kitartás, önállóság, hanem az önismeret, az elfogadás, a másokra való odafigyelés és szociális készségek is fejlődnek. A vizuális önkifejezés, a rajz a sokoldalú személyiségfejlesztés legjobb, legeredményesebb módja. Segíti feldolgozni, megérteni az érzelmeket, egy úgynevezett felszabadító ereje van.

„A vizuális kultúra ismeretanyagának legjelentősebb részét a magyar és az egyetemes kultúrkincsből meríti. A vizuális kultúra tanulásának célja, hogy a tanuló:

1. értelmezze és átélje a körülöttünk lévő vizuális jelenségeket;
2. megismerje a mindennapi életben a vizuális kommunikáció szerepét;
3. ismerjen meg újabb kommunikációs formákat;
4. értelmezze a vizuális művészet kultúráközvetítésben elfoglalt helyét;
5. megismerje a kulturális örökség jelentőségét;
6. megismerje a magyar vizuális kultúra meghatározó alkotóit, alkotásait;
7. hazaszeretete és Magyarországhoz való érzelmi kötődése erősödjön a magyar kultúrkincs megismerése által;
8. ismerje a vizuálisan megjelenő nemzeti szimbólumokat;
9. megtanulja a tárgyi népművészet megismerésén keresztül a hagyományörzés jelentőségét;
10. megértse a társadalmi folyamatokat, kortárs jelenségeket és problémákat;
11. a tárgykultúra és az épített környezet megismerésén keresztül megértse a fenntartható fejlődés problémakörét;
12. fejlessze finommotorikáját gyakorlati tevékenységek által;
13. készség szinten használja a vizuális kultúrában alkalmazott alapvető anyagokat, eszközöket;
14. kapjon lehetőséget az alkotó kísérletezéshez;
15. szerezzon gyakorlatot a kreatív feladatmegoldásban;
16. tanulja meg a megalapozott, önálló ítéletalkotást;
17. a művészet sajátos eszközeivel fejlődjön érzelmi élete, érzelmi intellektusa;
18. fejlessze az önkifejező képességét;

19. gyakorlatot szerezzon a társakkal, csoportban történő alkotásban, együttműködésben.”
(Magyar Közlöny Magyarország Hivatalos Lapja 2020 416-417. p.) Ezt a részt fontosnak tartottam szó szerint idézni, hogy ne veszítse el értelmi mivoltját, és fontosságát.

A vizuális kultúra alapelve az, hogy az emberek megtanulják értelmezni és értékelni a vizuális információt és kifejezéseket, valamint tudatosan használni és értelmezni a vizuális kommunikációt. A vizuális kultúra alapelvei a következők lehetnek:

- A vizualitás megértése, ahol fontos az érzékelés és az észlelés fejlesztése. Ez magában foglalja a részletek észlelését, a vizuális elemek (pl. forma, szín, tér) és azok kapcsolatainak megértését.
- A vizuális kultúra alapelve arra ösztönzi az embereket, hogy tanulják meg értelmezni a vizuális elemeket, mint például a szín, a forma, a vonal, a textúra, a tér és a kompozíció. Az emberek megtanulják értékelni azokat az esztétikai és szemiotikai jelentéseket, amelyeket a vizuális elemek hordoznak, és megtanulnak értelmezni a vizuális kifejezéseket különböző kultúrákban és szöveggörnyezetekben.
- A kritikai gondolkodás, a vizuális kultúra alapelve azt hangsúlyozza, hogy az emberek saját kritikai gondolkodási készségeiket használják a vizuális kifejezések értékeléséhez. A vizuális kultúrában az egyénnek képesnek kell lennie kritikusán értékelni a vizuális tartalmakat, és megérteni azok mögött rejlő szándékot, kontextust és üzeneteket. Ez magában foglalja a kérdések feltevését a vizuális kultúrával kapcsolatban, a vizuális kommunikáció elemzését és értékelését, valamint a saját vélemények és értékek kialakítását a vizuális kifejezésekkel kapcsolatban. (Vizuális kultúra kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára)

Véleményem szerint ezek az alapelvek hatékonyan segítik a vizuális kommunikáció megértését. A megfelelő méretek és arányok megteremtik azt a harmóniát és egyensúlyt, ami által a néző képes megérteni magát a tartalmat. A színek érzelmi hatást váltanak ki, figyelemfelkeltést okoznak, illetve irányítják a figyelmet. A kontrasztok segítik kiemelni a fontos elemeket. Maga a kritikai gondolkodás azt jelenti, hogy az információkat, élményeket mi magunk miként fogjuk fel illetve értelmezzük, és azokat miként alkalmazzuk a döntéshozatalaink, problémamegoldásaink során. A vizuális kultúra alapelve szerint ösztönzi az embert arra, hogy ne csak felszínesen értelmezzük a látott dolgokat, hanem a tartalom mögötti szándékot, elemek közötti kapcsolatokat is képesek legyünk megérteni, felfedezni.

A vizuális kommunikáció tudatos használata arra ösztönzi az embereket, hogy tudatosan használják a vizuális kommunikációt a kifejezésre és az üzenetek átadására. Ez magában fog-

lalja a vizuális elemek tudatos választását, azok megfelelő alkalmazását a kívánt üzenetek kifejezésére, valamint az érzékenységet a kulturális környezet és a közönség igényeinek figyelembevételére. A vizuális kultúrában az egyénnek meg kell értenie a vizuális tartalmak kulturális és társadalmi kontextusát, valamint annak hatásait és jelentőségét a különböző kultúrákban és időszakokban. (Gaul-Ács-Gaul-Gergelyné Kiss-Kárpáti-Klima-Kovács-Póczos-Tóth-Tóth 2019) Meglátásom szerint a vizuális kommunikáció azért is fontos, mert segít az érzelmi hatás kifejezésében, illetve segít gyorsan és hatékonyan értelmezni az információt. Számos területen alkalmazható ez a fajta kommunikációs csatorna, például az oktatásban, egészségügyben, reklámoknál, mivel a vizuális nyelv gyors információközlésben és emlékezetképzésben hatékony segítség lehet.

A vizualitás és digitális technológia felhívja a figyelmet arra, hogy az emberi élet egyre inkább áthatja a digitális technológia, és ennek hatása van a vizuális kifejezésekre is. Az emberek megtanulják értelmezni és értékelni a digitális környezetben található vizuális tartalmakat, és azok tudatos használatával kifejezni magukat. A vizuális kultúra alapelve az emberi kommunikáció és kifejezés vizuális eszközeire és megközelítéseire vonatkozik. A vizuális kultúra azt jelenti, hogy egy személy rendelkezik a vizuális eszközök (pl. képek, grafikák, videók stb.) megértéséhez, értékeléséhez és alkotásához szükséges ismeretekkel, képességekkel és kritikai gondolkodással. A kreativitás és önkifejezés, ahol az egyénnek lehetőséget kell kapnia a saját kreativitásának kibontakoztatására és önkifejezésére a vizuális eszközök használatával. Ez lehetőséget ad az egyéni kifejezőerő fejlesztésére és az egyéni hang megtalálására a vizuális világban. Ezen alapelvek segítenek az embereknek a vizuális világ megértésében, értékelésében és aktív részvételében, és támogatják a vizuális kultúra fejlesztését és megbecsülését az emberi kommunikáció és kreativitás terén. (Gaul-Ács-Gaul-Gergelyné Kiss-Kárpáti-Klima-Kovács-Póczos-Tóth-Tóth 2019) A vizuális kultúra és a digitális technológia meglátásom szerint egyre jobban összekapcsolódik, és egyre nagyobb hatással vannak egymásra. Számos új eszköz és módszer áll rendelkezésre a kreatív művészi kifejezésre. Saját vizuális tartalmakat hozhatunk létre, mint például fotókat, videókat, grafikákat, és különböző internetes platformokon keresztül ezeket meg is oszthatjuk egymással. A digitális technológia fejlődésével folyamatosan változik maga a kommunikáció átadás is.

A Nemzeti alaptanterv megfogalmaz különböző kompetenciákat, melyeket a vizuális kultúra tantárgy különböző módon fejleszt. Ilyen a tanulás kompetenciái, melyet a vizuális megfigyelés, az információ szerzés módjai sokban fejlesztenek, és ezek gyakorlása fontos szerepet játszanak az önálló tanulásban. A vizuális kultúra tantárgy egy gyakorlatias tantárgy, melyhez a fantázia, a kreativitás, elengedhetetlen, és ez a változatos tevékenység nagymértékben segíti a

tanulási technikák megválasztását, mellyel sikeresebb lehet a tanulás folyamata. A kommunikációs kompetenciák az élet bármely területén kulcsfontossággal bírnak. A vizuális kultúra különböző kommunikációs csatornákat és önkifejezési formákat gyakoroltat, ilyen például a beszéd, a mozgás, a rajz, a festés, ami a kommunikációs képességeket nagy mértékben fejleszti. (Kerettanterv 2020) Itt kiemelném az önkifejezés fontosságát. Az önkifejezés fontos szerepet játszik az életünkben, az emberi kommunikáció alapvető formája. Lehetővé teszi számunkra, hogy kifejezzük az érzelmeinket, gondolatainkat, hogy kapcsolatba lépjünk másokkal, megoszszuk véleményünket. Azáltal, hogy kimondjuk azt, amit érzünk, magunknak is segítünk, mert így könnyebben feldolgozzuk azokat. Az önkifejezés nagymértékben segíti az emberi társas kapcsolatainkat, azáltal, hogy kifejezzük magunkat, kiadjuk az érzéseinket, így embertársaink jobban megismernek minket, és akár elmélyülhet a kapcsolat.

A digitális kompetenciák fejlesztésében is fontos szerepet játszik. Fejleszti a digitális információszerezést, a produktumok digitális formában történő elkészítését, mellyel a tanuló személyisége is fejlődik, képes lesz reagálni a rohamosan fejlődő digitális változásokra. A vizuális kultúra tanulásánál elengedhetetlen a kreatív, logikus, problémamegoldó gondolkodás. A matematikai, gondolkodási kompetenciákat a problémamegoldó gondolkodás gyakorlásával fejlesztheti a tanuló. A tantárgyra jellemző a csoportmunka, mely döntések sorozata és annak megbeszélése alapján sikeresen tud működni. Viszont konfliktushelyzetek alakulhatnak ki, melyek megoldására, és gyakorlására lehetőséget nyújt a tanóra. Ezáltal fejleszti a személyes és társas kompetenciákat. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái a Művészetek műveltségterület részeként fejleszti. E célok megvalósítását a kerettanterv segíti. Nat-ban foglalt fő témakörök mellett tartalmazza a fő tematikai egységeket, a témaköröket és a javasolt óraszámokat. (Kerettanterv 2020) Szeretném kiemelni a digitális kompetenciát, mivel a digitalizáció, a technológia rohamos fejlődésének számos előnye és veszélye is lehet. A mai gyerekek már a digitális korban nőnek fel, ezért kiemelten fontos számukra minél előbb a digitális információszerezés és az abban való szelektálás megtanulása. Az interneten keresztül korlátlanul áll rendelkezésünkre a rengeteg információ, melyek lehetnek hasznosak és károsak is egyaránt a gyerekekre nézve. Számukra fontos a szelektálás megtanulása, hogy biztonságosan és hatékonyan használják az internet adta lehetőségeket. Meg kell őket tanítani miként védjék meg magukat a káros tartalmaktól, illetve hogyan kommunikáljanak biztonságosan az interneten.

1.2 Eltérések a 2012-es és a 2020-as Nemzeti alaptantervekben a vizuális kultúra tantárgyat illetően

A Nemzeti Alaptanterv 1995-ben jelent meg, de megjelenése óta az irányelveit többször is módosították. A 2012-es és a 2020-as alaptantervénél is a fő cél ugyan az. A legfontosabb változás az óraszámok csökkentésében, és a tananyag új strukturális elrendezésében jelenik meg.

A NAT-hoz kapcsolódó kerettanterv adott iskolatípusok szerint tagolódnak (alsó és felső tagozat, négy-, hat- és nyolc évfolyamos gimnázium, szakközépiskola, szakiskola), és tartalmazzák az iskolatípusok tantárgyi rendszerét, a kívánt fejlesztési tartalmakat, a heti minimális óraszámokat, a kötelező tantárgyak kerettanterveit, és a szabadon választható, vagy emelt óraszámú tanuló tárgyak kerettanterveit. Az óraszámok 90%-át írja kötelezőként fogalmazza meg, a fennmaradt 10% pedig szabadon felhasználható, amit a nevelőtestület határoz meg. Ezt az arányt nem érintette a változás, viszont az óraszámokat tekintve csökkenés történt a 2012-es NAT-hoz képest. A 3. évfolyamig heti három órával, a 4. évfolyamban heti 4 órával, az 5-6. évfolyamig heti 3-órával, a 7-8. évfolyamban heti 5 órával, csökkent a tanórák száma. A középiskolában a nyelvi előkészítőben heti 2-vel, a 9, 11, 12 évfolyamban heti 5 órával, a 10 évfolyamban pedig heti 6 órával csökkent a tanórák száma. (Iskolaszolga 2020) Ajánlás a NAT műveltségi területek százalékos arányaira . Az adatok megtekinthetők az 1. számú mellékletben.

A 2012-es NAT 12 évfolyamra tervezett, míg a 2020-as 1-10. évfolyamra készült. Az új alaptantervben megszűnik a mozgókép- és médiaismeret tárgya, de témaköreiben megjelenik a tanítás során. A 2012-es NAT-hoz képest az alsó tagozaton a 3-4. évfolyamban 102 órára csökkent a tantárgyi óraszám, ami a 4. évfolyamban jelenik meg, a heti 2 óra helyett 1 órában van jelen a vizuális kultúra tantárgya. (Kerettanterv 2020) A táblázat megtekinthető a 2. számú mellékletben.

A csökkentés utáni, heti 1 óraszám véleményem szerint kevés, de ami a fő probléma, hogy a 45 perces tanórai keret kihívást jelent mind a pedagógusnak, mind a gyerekeknek, mivel ez az időkeret nem sok mindenre elég. Mire előkészítik a munkához szükséges eszközöket, majd neki állnak a feladat elkészítéséhez, szinte lejár az idő, és lehet rendet rakni, így a munka otthoni befejezésre vár. Ráadásul a NAT-ban leírtak szorgalmazzák az órán az IKT eszközök alkalmazását, illetve jelenjen meg a művészettörténeti oktatás is, így az óra felépítése, megszervezése is körülményesebbé válik. A pedagógusnak mérlegelnie kell, hogy az elméleti oktatásra, vagy az alkotói munkára szán több időt. Mind a szakoktatói munkám, mind a tanítói gyakorlatom

során azt tapasztaltam, hogy a gyerekek az alkotói munka alkalmával teljes beleéléssel képesek dolgozni, szívesen folytatnák a munkát akár a szünetben, de sajnos nincs rá lehetőségük. Sokszor otthon kell befejezniük a produktumokat. Ennek lehetnek előnyei és hátrányai egyaránt. Otthoni környezetben szabadabban szárnyalhat esetleg a képzelete, nyugodt körülmények közt dolgozhat. Viszont hátránya lehet esetleg az, ha nincs lehetősége alkotni, esetleg felhalmozódhatnak az otthoni tanulni valók, illetve a tanító nem tudja segíteni a munkafolyamatot.

„A vizuális nevelés legfontosabb céljait a NAT így határozza meg: „segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul., (Vizuális kultúra kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára 1. p.)

Meglátásom szerint e célok megvalósítását nagyban akadályozza a csekély óraszám, és a rövid tanórai időkeret. Érezhetővé fog válni a rajzóra hiánya, már csak abból a szempontból is, hogy kevesebb lehetőség lesz a képzőművészeti technikák elsajátítására és a művészeti élmények átélésére.

2. A művészet, mint terápiás eszköz

A művészet, mint a képzőművészet, dráma, zene, tánc, de akár az olvasás, írás jó hatással van az emberi lélekre, segít a stressz-, feszültségoldásban, a szorongás leküzdésében, vagy csak ezek megelőzésében. A művészetterápia már nagyon régóta ismert „tudomány”, hisz már Arisztotelész is alkalmazta a katarzisz élményt. Szerinte egy tragikus mű főhősében és a nézőkben is bekövetkezik egy emelkedett hangulat, melyben a feszültséget keltő érzelmek feloldódnak, ezáltal egy megtisztult lelkiállapot következik be. (Szabadbölcsészet 2006)

A művészet terápiás eszközként való használata azt jelenti, hogy a különböző művészeti formák és tevékenységek, mint például a festés, rajzolás, szobrászat, zene, tánc vagy írás, terápiás célokat szolgálhatnak az emberi psziché és jólét támogatásában. A művészet terápiában a művészeti tevékenységek és a kreatív folyamat segítik az egyént abban, hogy kifejezze és megélje érzelmeit, gondolatait és tapasztalatait, és ezáltal elősegítik az önreflexiót, az önkifejezést, az énkifejezést, az önbizalmat, a stresszkezelést, az érzelmi szabályozást, az önismeretet, az

önelfogadást, az önkifejezést és az életminőség javítását. A művészet terápiát különböző terápiás beállítottságú szakemberek, például művészetterapeuták, pszichológusok, pszichiáterek vagy szociális munkások alkalmazzák az egészségügyi, pszichológiai, szociális és oktatási területeken is. Az egyéni és csoportos formákban végzett művészet terápiás tevékenységek alkalmazhatók gyerekeknél, fiataloknál, felnőtteknél és időseknél is, és különböző pszichológiai, érzelmi és szociális problémák kezelésében segíthetnek, például trauma, szorongás, depresszió, függőség, szociális kapcsolati nehézségek, krónikus betegségek vagy neuropszichológiai problémák esetén. Fontos megjegyezni, hogy a művészet terápia nem helyettesíti a hagyományos orvosi vagy pszichoterápiás kezeléseket, hanem kiegészítheti azokat, és az egyéni igényekre, képességekre és célkitűzésekre szabottan alkalmazható. Az egyéni terápiás folyamatot a kliens egyéni kreatív kifejezése és személyes tapasztalatai irányítják, és a művészeti tevékenységek önmagukban is terápiás élményeket nyújthatnak. (Kiss 2010) A művészetterápiás foglalkozások jó hatással lehetnek a gyerekekre, fejlődhet a személyiségük és az érzelmi intelligenciájuk. A foglalkozások, melyek lehetnek a rajz-, festés, vagy akár drámafoglalkozás, segíthetnek kifejezni az érzelmeiket, gondolataikat, javítja a kommunikációs képességüket, és segíthet legyőzni számukra a stresszt, levezetni a feszültséget. A külsős gyakorlatom alkalmával lehetőségem volt megfigyelni drámafoglalkozásokat. A tanító rendkívül jó játékokat alkalmazott a gyerekeknél. Meglátásom szerint a gyerekek nagyon élvezték a foglalkozást. A csoportban több magatartási és viselkedés zavaros tanuló is volt, akik a foglalkozás alatt feltűnő változáson mentek keresztül. Az óra elején izgágák, figyelmetlenek, olykor agresszívak voltak, amik a foglalkozás előre haladtával egyre jobban csökkent. Tanulmányaim alatt én magam is részt vettem drámapedagógiai órákon, melyek számomra mindig pozitív töltetet adott. A játékok során nőtt az önbizalmam, a csoporttársakkal szemben a kommunikációs képességem fejlődött.

A művészetterápiás foglalkozások sok esetben segítséget tudnak nyújtani az önértékelésünk és az önbizalmunk erősítésében, vagy épp a problémáink megértésében, a belső feszültségünk és a szorongásunk oldásában. Viszont fontos kihangsúlyozni, hogy az ilyen foglalkozásokon készült produktum nem számít művészeti alkotásnak, itt maga a folyamat megélése a cél, az irányadó. Itt nem számít, ha valakinek nincs kezűgyessége vagy épp ritmusérzéke, a lényeg a flow érzés megtapasztalása, átélése. Ez egy olyan állapot, mikor az ember teljesen átszellemül, és átjárja a boldogság érzése. Ilyenkor kikapcsol az önkontroll, megszűnik a szorongás, eltűnnek a negatív gondolatok, és ezáltal az élmény által sokkal erősebbnek, magabiztosabbnak, pozitívabbnak érezzük magunkat. A művészetterápiáról azonban nem állítható, hogy mindenkinél, minden típusú problémára ez a megoldás kulcsa, viszont vannak olyan problémátípusok,

melyek megközelítése, feltérképezése a művészetterápia eszköztárával lehetséges, mert mondjuk a páciens nem beszél, és nonverbálisan tudja magát jobban kifejezni. (Takács 2020)

2.1 A művészetterápia fajtái

A művészetterápia összetett, különböző művészeti ágai léteznek. Ilyen a képzőművészet-terápia, ahol a festményeken, rajzokon, kerámiázáson, faragáson keresztül valósul meg, a zeneterápia, irodalomterápia, drámaterápia, mozgás-, táncterápia. Ezen belül lehetőségek vannak egyéni foglalkozásokra, csoportfoglalkozásokra, vannak workshopok és önkifejező programok.

Az egyéni foglalkozások azoknak ajánlott, akik képzőművészeti technikák kipróbálásával szeretnének túljutni bizonyos problémán, elakadáson. Ezek a terápiák hasznosak lehetnek például a lámpaláz, a pánikbetegségek, szorongás, stressz, önértékelési zavarok, magatartási zavarok, bizonyos fóbiák leküzdésében, de akár az autizmus enyhébb esetében, illetve a hiperaktivitás, figyelemzavar fennállása esetén is jó hatással bírnak. Azok, akik ilyen, és hasonló problémákkal küzdenek, igénylik a biztonságos közeget, nem szívesen vesznek részt társaságban, így nem ajánlott számukra a csoportos terápia. Viszont, ha a terápia hatására nő az önbizalma, lelkileg megerősödik, lesznek sikerélményei, már nem zárkózik el majd a társaságban való részvételtől sem. (Dr. Horváth 2021)

A művészetterápiás módszerek lehetnek aktívak és passzívok is. Az aktív terápiás módszernél az egyén maga zenél, táncol, fest, rajzol, farag, kerámiázik...stb. Létrehoz egy saját maga alkotott produktumot, míg a passzív módszernél viszont csak befogadja a látottakat, hallottakat, például meghallgat egy dalt, megnéz egy színdarabot vagy műalkotást, de ő maga nem hoz létre semmi alkotást. Ezek viszont csak terapeuta segítségével működik. Talán az alábbiak a leggyakoribbak és iskolai kereteken belül is alkalmazható területek. (Egervári 2015)

A zeneterápiánál a zene a vegetatív idegrendszerünkre hat. Mi magunk is tapasztalhatjuk, hogy különböző típusú, stílusú zenék miként hatnak ránk. Van, ami megnyugtat, és van, ami kifejezetten felidegesít bennünket, ezáltal a vérnyomásunk is változik. A zene segít leküzdni a mindennapos stresszt, de még a fájdalmat is csillapítani tudja. Gondoljunk csak bele, munkából haza fele is szívesen hallgatunk zenét az autóban, ami egyfajta figyelemelterelés is, hiszen ilyenkor vagy csak dúdoljuk a dalt, figyelünk a dallamra, akár mozgunk is a ritmusára. Ekkor elterelődnek a zavaró gondolataink, ami a stresszt okozza. Ilyenkor feltöltődünk energiával, ami megnyitja bennünk a blokkokat, és ezáltal könnyebben találunk megoldást a problémáinkra. A zeneterápiát leggyakrabban olyan betegeknél alkalmazzák, akik valamely okból nem beszélnek, esetleg nem képesek beszélni. Ez a módszer segít nekik abban is, hogy feldolgozzák

ezt a fajta traumájukat. (Takó 2017) Pap János így ír erről: „Mióta ember él a Földön, tudja, hogy a zene képes hatni a lelki állapotra.” (Takó 2017 26. p)

Kopp Mária nevéhez fűződik az az átfogó magyarországi felmérés, melynek vizsgálati eredménye igazolta, hogy hazánkban a depresszió már népbetegségnek számít. Vizsgálati eredményük kiterjedt a kezelésre is, mely megállapítja, hogy az aktív kikapcsolódás, pihenés és egészséges táplálkozás mellett a mozgásnak fontos szerepe van a gyógyulásban. (Járomi Melinda: Mozgásterápia alkalmazása a népbetegségekben. (Járomi 2015)

A színházi művészetterápia a színházi technikák, például a szerepjáték, a drámaírás, a színházi improvizáció és más színházi kifejezési formák használatán alapul. Ez a módszer lehetővé teszi az egyének számára, hogy kifejezzék érzelmeiket, tapasztalataikat és történeteiket színházi eszközök segítségével. A drámaterápia a tánc-, zeneterápiához hasonlóan segít leküzdeni a lánpalázat, oldja a feszültséget, szorongást, emellett személyiségfejlesztő hatással is bír. (Mentesné Tauber 2016)

A pedagógiai gyakorlatom során sikerült bepillantást nyernem több drámafoglalkozásra. A foglalkozások csoportban történtek, melynek sikere a baráti légkör kialakulásában is rejtett. A tanító mindig igyekezett a foglalkozásokon az empátia, a tolerancia fejlesztésére. Megfigyelhettem például, hogy az a kisgyermek, amelyik az osztályban magányosan üldögél, a foglalkozáson teljesen átszellemülten játszott a többiekkel. Osztályszintű konfliktusmegoldást is sikerült szemügyre vennem. Véleményem szerint nagymértékben segíti a szocializációt, erősíti az érzelmi biztonságot, és természetessé válik a kapcsolatteremtés. Segít a magatartásbeli problémák megoldásában.

A szorongás oldásának, a traumák feldolgozásának, a depresszió vagy más mentális betegségek kezelésének számtalan módja van, de talán a legkreatívabb a művészet terápia. Itt a feszengő, szorongó, gátlásos emberek is könnyebben fejezik ki magukat, mint ha beszélniük kellene. A rajz, festészet, vagy épp a szobrászat segíti kifejezni az érzéseket, feldolgozni a rossz élményeket, vagy újra élni régebbi sérelmeket.

A képzőművészet terápia során az elkészített alkotás hatalmas örömet tud okozni számunkra, és ez akár inspirálhatja az embert, hogy tovább alkosson, legyen az festés, rajz vagy épp kerámiaázás, fafaragás. Az ember gyerekkora óta fest, rajzol, ami nagyon sok mindent elárul róla, illetve a benne lezajló lelki folyamatokról. Az alkotásnak fontos szerepe van a személyiségfejlődésben. Segít átélni traumákat, félelmeket. A képzőművészeti terápia egy lehetőség arra, hogy az egyén ki tudja magából adni azokat az érzéseket, amit esetlegesen verbálisan nem tud a felszínre hozni, vagy akár régi sérelmeket, gyerekkori traumákat segíthet feldolgozni. Ez a műfaj is a testi és lelki egyensúlyra törekszik.

2.2 Tanórán kívüli lehetőségek

A tanórán kívüli egyéb foglalkozások igénybevételének lehetősége minden iskolában más és más. A tanórán kívüli egyéb foglalkozások igénybevételének lehetőségeiről az adott intézmény Pedagógiai Programjából tájékozódhatunk. Ilyenek a napközis foglalkozások, a tanulószoba, tehetséggondozás, versenyfelkészítés, felzárkóztatás, sport-, informatika-, idegen nyelvi-, tudományos szakkörök, tánc, dráma és mozgásfejlesztő szakkörök, énekkar, hagyományőrző tevékenységek, rajz, művészeti és kézműves foglalkozások.

Viszont manapság már léteznek iskolán kívüli lehetőségek is, melyek széles körben elérhetőek lehetnek, attól függően, hogy milyen közösségben vagy helyszínen tartózkodunk, valamint az adott város vagy régió kulturális kínálatától. Ilyenek a nyári alkotótáborok, élményfestések, akril festő-, jobb agyféltekés rajztanfolyam, számfestés, gyémántszeles kirakósok, rajz szakkörök, felkészítő tanfolyamok, online tanfolyamok, aranyozás és antikolás képzés, művésznyomatok készítése, fotográfiai-, textil díszítési-, szobrászati-, ötvösségi-, kalligráfiai-, plasztikai ábrázoló-, mozgóképkultúra és médiaismereti tanfolyamok, könyvkötés, grafikus tanfolyam.

Több helyen művészeti táborokat és alkotóházakat is szerveznek, ahol intenzív művészeti képzést kaphatnak a gyerekek egy adott időszakban. Ezek a programok lehetővé tehetik, hogy új készségeket sajátítsanak el, inspirálódjanak más művésztől és egy közösség részeként alkossanak. Művészeti iskolák, művészeti központok vagy művészeti szervezetek kínálnak rövid vagy hosszabb távú kurzusokat és workshopokat különböző művészeti területeken, például festészetben, szobrászatban, kerámiában, fotográfiában, grafikában stb. Ez lehetőséget nyújthat arra, hogy fejlesszük a művészeti készségeinket és ismerkedjünk más művészekkel. Látogathatunk művészeti galériákat és kiállításokat a helyi vagy regionális művészeti közösségekben. Itt megtekinthetjük más művészek munkáit, megismerkedhetünk az aktuális művészeti trendekkel, és lehetőséget kaphatunk a saját műveink bemutatására is. Számos művészeti verseny és pályázat van, amelyeken részt vehetnek a gyerekek. Ezek lehetőséget nyújthatnak arra, hogy műveiket szélesebb közönségnek is bemutassák, valamint, hogy szakmai elismerést és díjakat nyerhessenek. Közösségi művészeti projekteken is részt vehetnek, amelyek célja a közösség életének és környezetének jobbá tétele művészeti eszközökkel. Ez lehet például közterek díszítése, közösségi szobrászati projektek, falfestések vagy más közösségi művészeti kezdeményezések.

3. A jobb agyféltekés rajzolás meghatározása

Az iskolán kívüli lehetőségek közül szeretném kiemelni a jobb agyféltekés rajzolást, amit én egy remek művészeti foglalkozásnak tartok. Erről a technikáról én nem csak olvastam, hanem személyesen is megtapasztaltam, és az ott szerzett ismeretek közül hasznosítani is tudok nagyon sok mindent, mint pedagógus. Viszont fontosnak tartom megemlíteni, én nem jobb agyféltekés rajztanfolyamot tartok, mivel képzésem nincs hozzá, csak egyes elemeit emelem át a rajz-óráim megtartásánál. Vannak olyan részei, melyek segítenek abban, hogy új szemszögből mutassam be a rajzi feladatokat, technikákat, és nyitottabban kezeljem a szokatlan megoldásokat is.

A jobb agyféltekés rajz az agy jobb féltekéjének dominanciáján alapuló koncepció, amely szerint az emberek különböző rajzi stílusokat és technikákat alkalmaznak a jobb agyféltekéjük kreatív és intuitív képességeinek köszönhetően. Ez a koncepció az agy két féltekéjének eltérő funkcióiról és azok kapcsolatáról szól, amelyek közül a bal agyfélteke a logikai és analitikus gondolkodásért, a jobb agyfélteke pedig a kreativitásért, a vizuális feldolgozásért, a tér- és formafelismerésért felelős. A jobb agyféltekés rajzolás technikák arra ösztönzik az embereket, hogy hagyják szabadon áramolni a képzeletüket és az intuitív megközelítéseket használják a rajzolás során. Ezek a technikák segíthetnek az embereknek fejleszteni a vizuális megfigyelőképességüket, az alakok és formák észlelését, a színek használatát, valamint a spontán és expresszív rajzi stílust. A jobb agyféltekés rajz technikák közé tartozik például a gyors vázlatolás, a negatív térhasználat, a színkeverés, a képzeleti rajzolás és a szabályok szándékos megszegése. Az ilyen típusú rajzokat gyakran jellemzik az expresszív vonalak, a színes és szabadon elhelyezett formák, valamint a spontán és intuitív megjelenítés. Fontos megjegyezni, hogy az agyféltekék közötti funkcionális különbségek nem abszolútak, és az emberi agy működése komplexebb, mint az egyszerű jobb-bal agyfélteke megközelítés sugallja. Az agy mindkét féltekéje szorosan együttműködik, és a rajzolás folyamata számos agyi területet és funkciót igényel, beleértve a kreativitást, az észlelést, az emlékezést, az érzelmi kifejezést és a finom motoros készségeket is. Tehát a jobb agyféltekés rajz koncepciója inkább egy egyszerűsített megközelítés, és az emberek rajzstílusa sok tényezőtől függ, beleértve az egyéni tapasztalatokat, a tanulást és a személyiségjegyeket is. (Edwards 2017)

Véleményem szerint ez a rajztechnika az élet számos területén hasznosítható. Művészeti területen a rajz készség fejlesztése céljából, akár grafikák tervezésénél. Oktatás terén például pre-

zentációk készítésekor, mivel a jobb agyféltekés rajzolás segíti az embereket a vizuális kommunikáció megértésében. Innováció, tervezés területen, mivel ez a technika javítja a problémamegoldó képességünket, kreativitásunkat.

A jobb agyféltekés rajzolás Betty Edwards, amerikai rajztanár és író nevéhez fűződik. Középiskolai tanárként szerette volna megfejteni, hogy azok a tanulók, akik más tárgyak tanulásában sikeresek voltak, miért esik nehezükre lerajzolni azt, amit látnak. Majd magát kezdte vizsgálni, mit csinál akkor amikor rajzol. Arra a megállapításra jutott, hogy nem tud egyszerre rajzolni és beszélni. Majd megkérte a tanulóit, hogy rajzoljanak le egy Picasso-rajzot, csak fejjel lefelé. A rajzok nagyon jól sikerültek. A tanulók elmondák, hogy nem tudták mit ábrázol a kép, csak azt rajzolták, amit láttak. Majd 1968-ban Roger W. Sperrynek megjelent munkássága ébresztette rá ennek a miértjére. (Edwards 2017)

Köztudott, hogy agyunknak 2 elkülöníthető része van, mely az agyfélteke elnevezést kapta. Ezek a jobb és bal agyfélteke, melyeknek képességei között eltérés van. Mindegyik más jellegű működésért felelős. Ennek az eltérésnek a vizsgálatát először Roger W. Sperry amerikai neurofiziológus végezte. (Mauer 2020) Az ő vizsgálatai arra a megállapításra jutottak, hogy a bal agyfélteke a racionális gondolkodásért, a beszédért, írásért, logikai készségekért, matematikáért felelős, míg agyunk jobb agyfélteke a kreativitást, vizuális képzelőerőt, a térbeli tájékozódást, az összefüggések megértését, a ritmusérzékenységet, az érzelmeket irányítja. A két agyfélteke egymástól függetlenül működik, de fontos a kapcsolat a két agyfélteke között. (Gyarmathy 2012)

Betty Edwards így nem a rajztechnikát, hanem egy új látásmódot tanít, aminek a lényege az, hogy figyelmen kívül hagyja a bal agyfélteke tudását, ami azért felelős, hogy, hogyan kell kinéznie annak, amit le szeretnénk rajzolni, és előtérbe helyezi a jobb agyfélteke vizuális képzelőerejét. (Edwards 2017)

3.1 Amiben különbözik a hagyományos rajztanítástól

A hagyományos rajztanítás és a jobb agyféltekés rajz két különböző megközelítést jelent a rajzművészet terén. A hagyományos rajztanítás általában a technikai képességekre és az objektív megfigyelésre összpontosít. A tanítványok megtanulnak perspektívát, arányokat, árnyékolást és más alapvető rajztechnikákat, valamint gyakorolják az objektív megfigyelést és a realisztikus ábrázolást. A jobb agyféltekés rajz azonban egy másfajta megközelítést alkalmaz. Ez a módszer arra összpontosít, hogy az emberek fejlesszék a kreativitásukat és az intuitív érzékelésüket, és megtanuljanak az alakokat és formákat úgy látni, ahogy azokat valójában észleljük,

nem pedig ahogy a logikus agyunk feldolgozza őket. (Kárpáti-Gaul-Ács 2019) A tanfolyam alatt én is megtanultam a dolgok mögé látni, azt is észreveszem, amit ezidáig nem. Fejlesztette a koncentrációm, javult a problémamegoldó képességem mindamelllett, hogy rendkívül jó stresszoldó hatása van.

Ez azért nevezett "jobb agyféltekés" rajznak, mert az agyunk jobb agyfélteke részét, azaz a kreativitásért és az intuitív gondolkodásért felelős területet használja fel. A jobb agyféltekés rajz gyakran kevésbé fókuszál a technikai részletekre, mint például a perspektívára vagy az árnyékolásra, és inkább a szemlélődő megfigyelésre, az érzékelésre és az egyéni kreativitásra összpontosít. A módszer szabadabb, spontánabb rajzstílust támogat, amely kifejezi az egyéni látásmódot és az érzelmeket. A jobb agyféltekés rajz alapvetően az önkifejezésre és a személyes felfedezésre összpontosít, és lehetővé teszi a rajzolónak, hogy szabadabban kifejezze magát és egyéni stílust alakítson ki. Több mindenben azonban eltér a klasszikus rajztanítástól. Célját tekintve a klasszikus rajztanítás egy művészeti készségfejlesztés, míg a tanfolyam egy szabadidős tevékenység átlagembereknek, akár tehetség híján, korhatártól viszonylag függetlenül (10-99 éves korig) részt vehetnek rajt. Azért a minimum 10 éves kor, mert ilyenkorra alakul ki az a szintű rajztudás és figyelemlámpa, amire építkezni lehet. (Kárpáti-Gaul-Ács 2019) A tananyagot tekintve, a klasszikus rajztanításnál fontos a rajzolás törvényszerűségeinek megismerése, alkalmazása, míg a jobb agyféltekés rajztanítás látásmódot tanít, és az öt részkészség elsajátítását segíti, amik a szélek-, a terek-, a viszonyok-, a fények és árnyékok-, és a teljesség észlelése.

A „váza vagy arcok” gyakorlat célja egy konfliktust mutat be, a jobb és bal agyfélteke között. A fekete-fehér képet kétféleképpen lehet értelmezni. Egy fehér, szimmetrikus váza közepén, vagy két egymással szembenező fekete arc profil nézetből. Ennél a feladatnál én is konfliktusba kerültem magammal, hirtelen irányváltoztatásnál nem tudtam merre is húzzam a ceruzát. Majd megálltam, és megpróbáltam a figyelmemet nem az arcélre, hanem a vázára összpontosítani, bejelöltem, hol és merre görbülnek a vonalak, és így már sikerült megrajzolnom a képet. Ahhoz, hogy egy látott dolgot le tudjunk rajzolni, át kell kapcsoljuk az agyunkat érzékelési funkcióba, és nem csak a szóbeli utasításokra hagyatkozni. A kép az 4. számú mellékletben megtekinthető. A megfordított rajzolás egy mentális konfliktust csökkentő gyakorlat. A tanfolyamon kaptunk egy ismeretlen német művész által készített képet, egy borítékban elhelyezve, így nem tudtuk mit ábrázol. A gyakorlat viszont azt mondja, simán csak a fejtetőre állított képet kell lerajzolni, nem kell azzal törődni, mit ábrázol. Számomra hasznosabb volt a letakart állapotú kép, melynek mindig egy adott részletét rajzoltam, ami épp kilógott a borítékból. Viszont amint tudtam mit ábrázol, a vonalak aránytalanabbak lettek. Bekapcsolt a bal agyfélteke, illetve a gyerekkori

szimbólumok is előtérbe kerültek. Saját képem megtalálható a 3. számú mellékletben. A következő gyakorlat a tiszta kontúrrajzolás. Itt a kezünket úgy kell lerajzolni, hogy nem nézhetünk az általunk készített rajzra, csak a kezünket kell figyelni, rajta a ráncokat, az apró részleteket. Erre 5 perc időnk van, és addig a tekintetünket csak a kezünkre irányíthatjuk.

Nem a rajz pontossága a lényeg, hanem az észlelés. A szögek és arányok felismerését, a testek hosszát, szélességét látás segítségével meg tudjuk határozni. A mérő eszköz a ceruza. Bármit le tudunk vele mérni, például, könyökünket letámasztva, tartsuk a karunkat nyújtva, benne a ceruzával, szemünkkel párhuzamosan. Mérjük le így például egy asztal egyik majd másik oldalát, majd a lábait. Így az arányok felismerésével le tudjuk rajzolni az asztalt. Ezeket a technikai alapokat elsajátítva, a fejlődésünk már csak a gyakorláson múlik. (Edwards 2014)

Összességében a hagyományos rajztanítás inkább a technikai aspektusokra összpontosít, míg a jobb agyféltekés rajz inkább a kreativitást és az intuitív érzékelést fejleszti. Mindkét módszernek megvannak az előnyei és korlátai, és az a választás, hogy melyik megközelítést választjuk, az egyéni preferenciáktól és célkitűzésektől függ.

A jobb agyféltekés rajzolás talán az egyik leghatékonyabb készségfejlesztő módszer. E módszer segítségével az ember megtanulhat egy másfajta látásmódot, különféle rajztechnikákat, és ezáltal fejlődik az önbizalma. Itt a feladatok egyszerűbb, kisebb egységekre vannak bontva, így akár a gyerekek figyelme is képes koncentrálni. A gyakorlati feladatok közben fejlődik a gyerekek finommotorikus készsége, kézügyessége. Ezáltal fejlődik az arányérzék és a koordinációs képesség, de a kézírásuk is szebb lesz.

4. Saját tapasztalatok

Mára ez a képzésforma egyre népszerűbb, hasznossága abban rejlik, hogy a rajzolás alapjait tanítja meg, megtanít megfelelően látni,

A tanfolyamon napról napra hatalmas fejlődés tapasztalható a rajztudásban, és mivel magam is részese voltam egy 4 napos kurzusnak, az állítást igazolva, én is megdöbbenve észleltem a hatalmas változást. Az az élmény felbecsülhetetlen, hogy képesek vagyunk lerajzolni azt, amiről addig csak álmodni mertünk. Ez az érzés pedig hatalmas boldogsággal tölti el az ember, növeli az önbizalmat, kiegyensúlyozottságot teremt.

Én azért jelentkeztem a tanfolyamra, mert akkoriban kerestem magamnak valami olyan elfoglaltságot, ami kikapcsol, ami esetleg segít feldolgozni édesapám halálát, a munkahelyi stresszt. Aztán olvastam egy hirdetést, hogy indul egy alaptanfolyam, és gondolkodás nélkül

beiratkoztam. Gyerekkoromban szerettem rajzolni, igaz nem voltam kimagasló tehetség. Kíváncsi voltam arra, hogy 4 nap alatt tényleg képes vagyok-e megtanulni szépen rajzolni. Hihetetlen, de igaz. Képes voltam olyan dolgokat alkotni, amiről előtte álmodni sem mertem. A képzés alatt olyan motivációt kaptam, lelkesített a tudat, hogy az itt tapasztaltak majd segíthetik a pedagógusi munkámat is. Egy két alkotásom megtekinthető a 3. számú mellékletben.

4.1 A jobb agyféltekés rajztanfolyam hatása a pedagógiai munkámra

Az agyféltekés rajztanfolyamok segítettek fejleszteni a kreatív gondolkodásomat, ami különösen hasznos lehet az újító és kreatív oktatási módszerek kidolgozásában. Az új és kreatív megközelítések alkalmazása az oktatásban segíthet az érdeklődés és motiváció felkeltésében a diákok körében. Számomra hasznos volt a vizuális eszközök, segédeszközök és technológiák hatékonyabb használatában az oktatási folyamatban. A gyakorlati képzést segítette az alkotó munka és a rajzi készségek fejlesztésében. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy szabadabban és magabiztosabban használjunk rajzi technikákat és eszközöket az oktatási folyamatban, például az osztályteremben vagy a diákokkal való egyéni munka során.

A jobb agyféltekés rajztanfolyam egyes elemét áttemeltem a saját rajzóráimba, ami a gyerekeknek segítette más szemszögből megfigyelni és megalkotni a dolgokat. Ezek a technikai elemek elősegítik a diákok vizuális észlelését és megfigyelését, mivel azokat arra ösztönzi, hogy figyeljenek a részletekre, formákra és színekre. Ez a készség fejlesztése hasznos lehet a diákoknak az esztétikai érzék, a vizuális elemzés és az érzékek fejlesztésében. Olyan képességek fejlesztését segítheti elő, mint a finommotoros készségek, a térbeli érzékelés, a színek érzékelése és az arányok megértése. Ezek hasznosak lehetnek a diákok általános kognitív fejlődésében, és támogathatják azokat az alapkészségeket, amelyekre szükség van a tanulás és a fejlődés más területein is. Ezeken kívül kihatott a tanfolyam az életem minden egyes területére, ami természetesen kihat a pedagógiai munkámra is. Például nőtt az önbizalmam, azáltal, hogy képes voltam egy női portrét lerajzolni, és kaptam a pozitív visszajelzéseket. Rávilágított olyan dolgokra, amit azelőtt nem tapasztaltam. Mindig is pozitív szemmel néztem a világot, de a rajzolás által sokkal jobban megtanultam a dolgok jó oldalát nézni, sokkal jobban megfigyelek mindent, minden mögé nézek, és a türelem az, amire leginkább megtanított. Mindezt, ha sikerül átadnom a tanulóknak, már megérte.

5. Vizsgálati anyag és módszer

A kutatásom fő iránya a rajz szeretete, a rajzórák iránti érdeklődés, illetve a jobb agyféltekés rajz ismerete volt. Kutatási módszernek a kérdőívet választottam. A kérdőív megtalálható az 5. számú mellékletben.

Az adatgyűjtést a nagykanizsai Rozgonyi Úti Általános Iskola 1-6. évfolyamán végeztem. Ebben az intézményben töltöttem a külsős gyakorlatomat. Összesen 146 gyermekkel tudtam a vizsgálatot elvégezni.

A kérdőív kitöltése közben megbizonyosodtam arról, hogy a gyerekek amellett, hogy szeretik a rajzórákat, nincsenek tisztában a fontosságával, pedig a rajzóra számos kognitív készséget fejleszthet, például a finom motoros készségeket, a koordinációt, a térlátást, a memóriát és a koncentrációt. Azáltal, hogy a diákok finom mozdulatokat hajtanak végre, és különböző színek, formák és minták között választanak, aktív kognitív folyamatokat igényelnek, amelyek hozzájárulnak az agy fejlődéséhez.

Nem nagyon ismerik az intézményen kívüli, rajzzal kapcsolatos lehetőségeket. Igaz, a mai modern, digitális világban nehéz kimozdítani a gyerekeket a telefon és számítógép mögül. Megfelelő információval, és példamutatással viszont sikereket érhetnénk el. Mindemellett, ha a szülők tisztában lennének a rajzolás fontosságával, a gyerekek a későbbiekben sokkal könnyebben boldogulnának az élet különböző területein. A mai világban az információk túlnyomó többsége vizuális formában érkezik hozzánk, például ábrák, diagramok, grafikonok és térképek formájában. A rajzolás segíthet a diákoknak megtanulni és gyakorolni a vizuális információk értelmezését és használatát, ami fontos készség az életben és a tanulásban egyaránt.

Két kamasz gyermek édesanyjaként igyekszem gyermekeimet még most is ösztönözni a rajzra. Lányaim még ennyi idősen is szeretnek horgolni, gyémántszeses kirakózni. Viszont az iskolai rajzórákat nem kedvelik. Elmondásuk alapján nincs meg a pedagógus részéről a motiválás, ezáltal nem kedvelik a pedagógus személyiségét, illetve nem szeretik az óra hangulatát. A tanár nem értékeli az egyéni, szokásostól eltérő megoldásokat. Ez sajnálattal tölt el, mert általános iskolában nagyon szerették a rajzórákat.

5.1 A kérdőívek kiértékelése

Az adatgyűjtés eszközének a kérdőívet választottam. Meglátásom szerint ebben az esetben ez azért hatékonyabb, mert így teljesen anonim módon válaszolhatnak a kérdésekre.

A kérdőív kiosztása előtt elmondtam a gyermekeknek, amit a kérdőív elején is megtalálhatnak, hogy nekem erre miért van szükségem, illetve, hogy kitöltés név nélkül történik, és az adatokat kizárólag a szakdolgozatom elkészítéséhez használom fel.

Fontosnak tartottam ezt elmondani, hogy a gyerekek komolyan vegyék a feladatot, és őszinte válaszokat adjanak. Az első osztályos gyerekek, az osztályfőnök kérésére a kérdőívet haza vitték, és szülői segítséggel töltötték ki. Mivel az osztályfőnök tartja a rajzórát, nem szeretne volna, ha a gyerekek feszélyezve éreznék magukat válaszadás közben. Szerencsére a szülők is együttműködőek voltak a feladatban. A többi kérdőív az osztályfőnöki órákon került kitöltésre.

Az évek alatt, a gyakorlati órák során a gyerekek megismertek, elfogadtak, és így szívesen segítettek a feladatom elvégzésében.

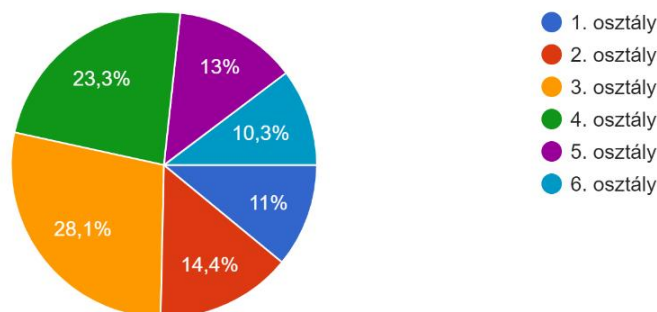
A kérdőív összesen 16 kérdést tartalmazott, ami megtekinthető a 3. számú mellékletben.

5.2 A kérdőívek eredményeinek kiértékelése

A kérdőívet kitöltött gyermekek évfolyamok szerinti megoszlása a következő.

1. Melyik évfolyamba jársz?

146 válasz

1. ábra: Évfolyamok szerinti megoszlás

Forrás: saját szerkesztés

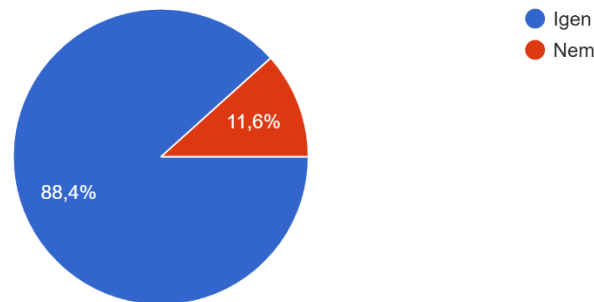
A kérdőívben rákérdeztem, szeretik-e a rajzórát. A vizsgált gyermekek 88,4%-a válaszolt igennel. Ennek alakulását a 2. ábra mutatja.

Örömmel tölt el, hogy a gyerekek döntő többsége igennel válaszolt. Véleményem szerint ennek az oka az lehet, hogy a rajzórák hangulata általában sokkal felszabadultabb, mint a többi tantárgynál. Itt a csoportmunka is nagyobb szerephez jut, mint más órákon, amit a gyerekek

kedvelnek. Az alkotó munka kikapcsolja, feltölti őket. Viszont örömmre szolgált az 5. és 6.osztályosok válasza, mivel ezekben az osztályokban volt szerencsém hospitálni, és nem láttam a kellő lelkesedést a tantárgy iránt.

2. Szereted a rajzórákat?

146 válasz

2. ábra: A vizuális kultúra tantárgy kedvelésének megoszlása

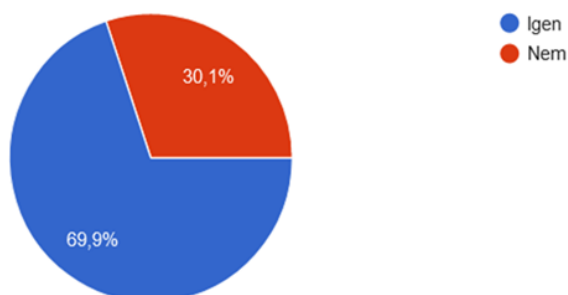
Forrás: saját szerkesztés

Felmértem azt is, hogy számukra elegendő-e a megadott óraszám, vagy esetleg szeretnének e több rajzórát. A 3-as számú ábra mutatja is, hogy a megkérdezettek közel 70%-a szeretne több rajzórát.

A gyerekek túlnyomó többsége szereti a rajzórákat, így nem elégíti ki őket a tantervi órakeret. A 4. osztálytól a heti 1 rajzóra nagyon csekély mennyiségű, így mire átszellemülnének, már ki is csengetnek. Mivel már a művészettörténet oktatása is bekapcsolódik, a tanóra szerkezete is változik, kevesebb idő marad az alkotói munkára. A gyerekek képesek teljes beleéléssel dolgozni, nem veszik észre közben az idő múlását, szívesen folytatnák a munkát akár a szünetben, de erre sajnos nincs lehetőség.

3. Szeretnél több rajzórát?

146 válasz

3. ábra: A rajzórák iránti érdeklődés

Forrás: saját szerkesztés

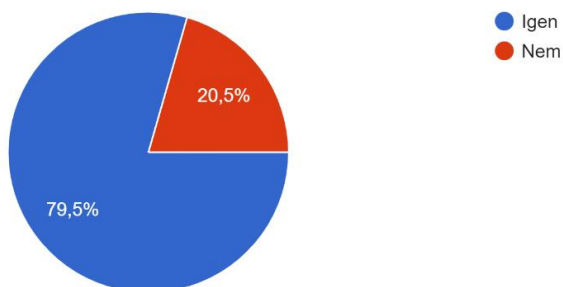
Feltérképeztem azt is, hogy esetleg ki az, aki otthon is szívesen rajzol. A tesztet kitöltők közel 80%-a szívesen választja otthon is a rajzot elfoglaltságnak, ami a mai világban igen csak meglepő eredmény, amit a 4. számú ábra mutat.

Sajnos a digitális világ egyre nagyobb méretek ölt, emellett csoda, hogyha a gyerekek a telefon, PlayStation, Xbox helyett a rajzolás választja otthoni időtöltésre, pedig rengeteg érdekes készségfejlesztő színező, számfestő és egyéb kreatív eszköz áll már rendelkezésre, mellyel hasznosan eltölthetjük a szabadidőt, akár családi programnak is jó lehet. Sajnos amúgy is kevés hasznosan időt tudunk eltölteni együtt.

Azoknak a gyerekeknek a munkáin, akik otthon is rajzolnak, látszik a különbség. Sokkal igényesebb, kidolgozottabb, minőségibb produktumokat készítenek az órákon

4. Szívesen rajzolsz otthon?

146 válasz

4. ábra

Otthon is szívesen rajzol

Forrás: saját szerkesztés

Felmértem azt is, hogy jól érzik e magukat a rajzórán. A gyerekek közel 90%-a adott igen választ, ebből is következik az, hogy a gyerekek nagy része jól érzi magát a rajzórán. Ezt az 5. ábra szemlélteti.

A válaszoknál külön kitértem bizonyos szempontokra, például, hogy miért érzik jól magukat az órákon. Egyszerre több választ is meg lehetett jelölni. Ezek a következők voltak:

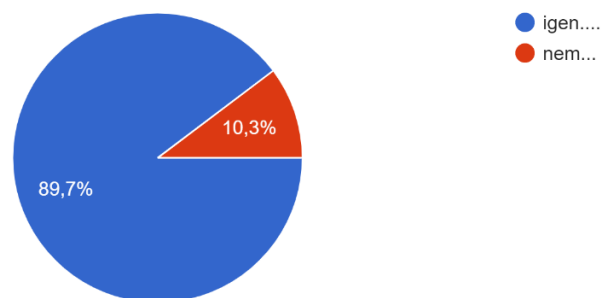
- az óra hangulata miatt (kb.: 90%)
- a tanító személyisége miatt (kb.: 70%)
- mert jók a feladatok (kb.: 70%)

Az igennel válaszadók többsége a tanító személyisége és a jó feladatok miatt érzi jól magát. Feltettem a kérdést úgy is, hogy ha nem érzi jól magát, annak mi az oka. Csupán a megkérdezettek 10%-a érdekelt ebben. A nemmel válaszolt tanulók az óra hangulatát, illetve elvétve a tanító személyiségét, a feladatok minőségét jelölték meg.

- az óra hangulata (90%)
- a tanító személyisége (20%)
- mert nem jók a feladatok (10%)

5. Jól érzed magad a rajzórán?

146 válasz

5. ábra: Rajzórák érzelmi hangulata

Forrás: saját szerkesztés

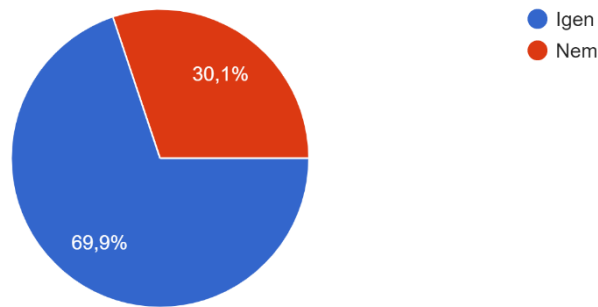
Kíváncsi voltam arra is, hogy mit gondolnak, a rajzórán szerzett ismereteik segíti-e őket más tantárgy tanulásakor. A válaszokból kiderül, hogy majd 70%-uk érzi úgy, hogy segít nekik a tantárgyi ismeret. Ezt a 6. ábra mutatja.

A kérdést elolvasva a gyerekek segítséget kértek az értelmezésben. Példákon keresztül elmagyaráztuk nekik, mit is jelent. A beszélgetés során felfedezték azokat a kompetenciákat,

amelyeket a rajz fejleszt. Többen a környezetismeret és a matematika tantárgyat említették saját tapasztalatként.

6. Más tantárgyak tanulásakor tudod e hasznosítani a rajzórán szerzett ismereteidet?

146 válasz

6. ábra: Rajzórai ismeretek hasznosítása

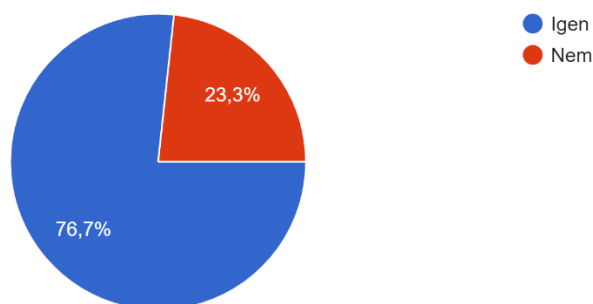
Forrás: saját szerkesztés

A kérdőívben rákérdeztem arra is, hogy a rajzaikban ki szokták-e fejezni az érzéseiket. A 7. ábra mutatja, hogy erre a kérdésre több mint 70%-uk válaszolt igennel.

Elmondásuk szerint, ha rossz kedvük van, szívesen rajzolnak, mert megnyugtatja őket. Többen megjegyezték, a hangulatukat színekben szokták kifejezni. De említették azt is, hogy szeretteiknek is szívesen rajzolnak ajándékba, mert örömet okoznak vele, és ezáltal ők is boldogabbak. Több kisgyerek arra is kitért, ha dühös, akkor szimplán firkálni szokott, akár erőteljes vonalakkal, mert így ki tudja adni magából a haragot.

7. Előfordult, hogy a rajzaidban kifejezted az érzéseidet?

146 válasz

7. ábra: Érzelmek kifejezése a rajzokban

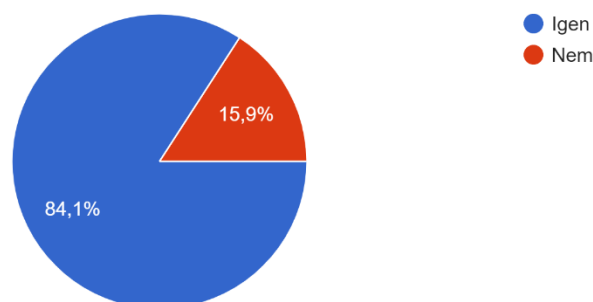
Forrás: saját szerkesztés

A következő kérdés arra irányult, hogy a rajzot tanító pedagógus szívesen veszi-e a szokásostól eltérő, egyéni kreatív feladatmegoldásokat. A 8-as ábra szemlélteti ennek alakulását.

Örömmre szolgált látni az eredményt, hogy a tanító nem korlátozza a gyerekek szabad gondolkodását, engedi őket kibontakozni, ezáltal fejlesztve a fantáziájukat és a problémamegoldó képességüket. Mellesleg a rajzok képi formában közvetítik az érzelmeket, és segíthetnek azokat megérteni és másoknak kommunikálni. Az érzelmeink sokszor nehéz szavakkal kifejezni, különösen, ha azok bonyolultak vagy ellentmondásosak. A rajzok azonban lehetővé teszik, hogy az érzelmeinket vizuális formában jelenítsük meg, így könnyebben megértetjük azokat másokkal.

8. A munkáid értékelésekor rajztanárod szívesen veszi a szokásostól eltérő, egyéni kreatív megoldásokat?

145 válasz

8. ábra: Egyéni megoldások értékelése

Forrás: saját szerkesztés

Megkérdeztem, mi a véleményük, mitől lenne számukra jobb egy rajzóra?

Többségében a válasz az volt, hogy „ha azt rajzolhatnánk, amit szeretnénk”, vagy „a barátom mellett ülhetnék”. Ezek a problémák ideig-óráig orvosolhatók, viszont a gyakorlat nem teszi igazán lehetővé. A barátok egymás mellett ülve nem szokott működni, a munka rovására megy, mivel beszélgetésbe torkollik a dolog.

Azonban ezeken kívül több érdekes választ is kaptam, melyekből idéznék egy párat:

- „hogya ha nem egy unalmas teremben lennénk, hanem a szabadban, és a fűvön, falapokon rajzolhatnánk”
- „ha csend lenne, és kicsit több feladat”
- „odafigyeléssel”
- „ha hallgathatnánk rajzolás közben zenét”
- „ha dupla óra lenne”
- „ha be tudnánk fejezni, amit elkezdtünk”
- „ha több önálló munkát kapnánk”
- „ha többet festenénk” (ezt a választ zömmel 4. osztályosok adták)
- „ha mókásabb lenne”
- „hogya a gondolatainkat, álmainkat rajzolhatnánk le”
- „ha az érzéseimet ki tudnám fejezni”
- „ha többet mehetnénk ki a természetbe”

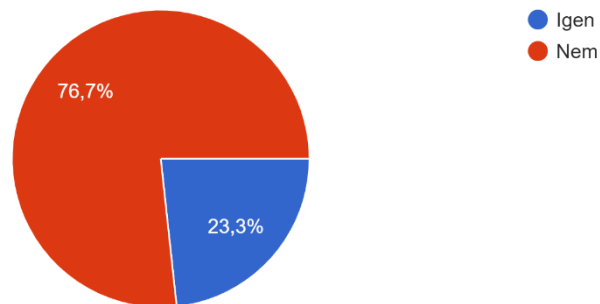
Ezekből a válaszokból következtetni lehet arra, hogy keveslik a rajzórákat, és vágnának több alkotói szabadságra, vagy ha a rajzokban kifejezhetnék az érzelmeiket, vágyaikat, illetve az alkotói környezet sem a legideálisabb számukra. Szívesebben dolgoznának a szabadban, vagy akár egy olyan rajzteremben, mely beindítja az alkotói munkát.

A következő kérdésben kitértem az intézményen kívüli lehetőségekre, mint a jobb agyféltekés rajztanfolyam. Érdekelte, ismerik-e, jártak-e ilyen tanfolyamon. A válaszok alakulását a 9. és 10. ábra mutatja. Örültem annak a 23%-nak, aki hallott róla, viszont csak 7%-uk vett részt a tanfolyamon. Ezekből az adatokból azt vélem felfedezni, hogy nincsenek megfelelően tájékoztatva az emberek a tanfolyam hasznosságáról, vagy csupán a szülők nem tulajdonítanak neki túlzott jelentőséget. Adott esetben anyagi hiány is oka lehet, például hátrányos helyzetű családoknál. A gyerekek, igaz járnak különóra, külön tanárhoz, de időt és költséget, amire a szülő elsősorban szán, az a matematika, a nyelvek és a sport, ha csak a gyermeknek valóban nem kifejezett vágya és kérése a művészeti vonal. Meglátásom szerint a zeneiskola is

kedvelt, de ritka, mikor a gyerek külön rajztanárhoz jár. Sajnos a tapasztalat az, hogy a készségtantárgyak elvesztették fontosságukat. Gyermekeim osztálytársainak szüleitől is gyakran hallom, hogy „csak rajz”, legyen meg belőle a kettes. Esetleg megfelelő tájékoztatást kapva ez a szemlélet megváltozna. Már óvodás korban fel kellene hívni a szülők figyelmét a rajzolás fontosságára.

10. Hallottál e már a jobbagyféltekés rajzolásról?

146 válasz

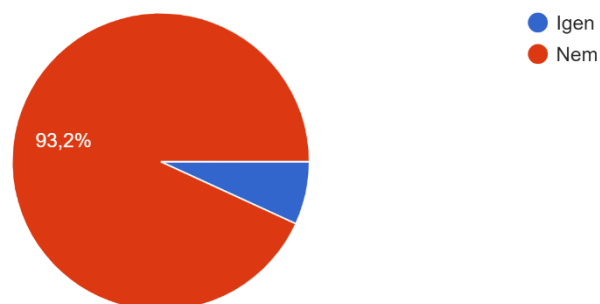

9. ábra: Hallottam a jobbagyféltekés rajztanfolyamról

Forrás: saját szerkesztés

11. Vettél e már részt ilyen tanfolyamon?

146 válasz

10. ábra: Részt vett a tanfolyamon

Forrás: saját szerkesztés

A 12. kérdésem arra irányult, hogy azok, akik részt vettek jobb agyféltekés rajztanfolyamon, miért mentek el egy ilyen képzésre, mit vártak tőle. Voltak, akik a szüleik, ismerőseik javaslatára választották a tanfolyamot, de a válaszadók többségét a rajz szeretete motiválta a tanfolyamon való részvételre. Mások azért mentek el, mert szerettek volna megtanulni szépen rajzolni, olyan is volt, aki kitért az árnyékolás technika fejlesztésére. Voltak, akik többet vártak tőle egy sima rajzóránál, izgalmas és érdekes dolgokra számítottak. Többségük beszámolt arról, hogy sokban fejlődött a tanfolyam által, az eszközhasználat és árnyékolás technikája különbözik a társaitól. Van olyan gyermek a válaszadók között, aki nem csak az alapképzést végezte el, hanem a színes tanfolyamot is, és a rajz iránti szeretete azóta is töretlen. Rajzaiból kiállítás is készül az iskolában.

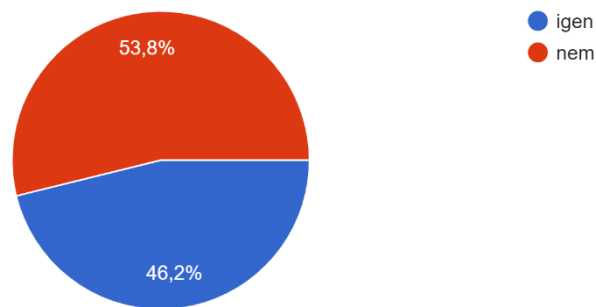
Majd kíváncsi voltam, hogy az a 13 gyermek, akik részt vettek a tanfolyamon, hogy érezték magukat, jobban tetszett e nekik a tanfolyam az iskolai rajzóránál. A 11. ábra ennek alakulását mutatja. A gyerekeknek alig több mint a fele mondta azt, hogy jobban tetszett nekik a tanfolyam. Ezek szerint nagy probléma nincs az iskolai keretek közt zajló rajzórákkal, viszont a tanfolyam is hasznosnak bizonyulhat, mivel a lényegében a rajzolás alapjait tanítja meg, a figyelemre és egy másfajta látásmódra összpontosít. Megtanítja, mit kell megfigyelni, mire kell koncentrálni. Viszont az iskolai rajzórán való rajzolás, és a jobb agyféltekés rajzolás között nagy különbség nincs, a hagyományos oktatásban is ugyanúgy fontos szerepet tölt be a figyelem és koncentráció fejlesztés. Maga a rajztudást sokan öröklött tehetségnek képzelik, pedig kellő gyakorlással ugyanúgy fejleszteni tudjuk, mint más képességeinket.

A következő kérdésekre, hogy mit tanultak a tanfolyam során, a satírozás, árnyékolás technikája mellett, a szem, száj és orr rajzolása volt a számottevő, de örültem annak a válasznak, hogy „több időt szánjak a munkámra”, mert így lehet érdemi munkát végezni, ezáltal fejlődik a türelem, a koncentráció, a stressz tűrő képesség, amellet, hogy a kimenetel nagy valószínűséggel a sikerélmény lesz. Fejlődni pedig csak gyakorlás által lehetséges.

A válaszok között többen is említették, hogy fejlődött az önbizalmuk. Azóta bátrabban kifejezik magukat az osztálytársak előtt. Kevésbé lámpalázások. Egy kislány azt is elmondta, hogy neki segített a látásmódján változtatni, sokkal pozitívabban szemléli a világot, mióta részt vett a képzésen. Mindenben meglátja a szépet.

13. Jobban tetszett mint az iskolai rajzóra?

13 válasz

11. ábra: Tetszésnyilvánítás

Forrás: saját szerkesztés

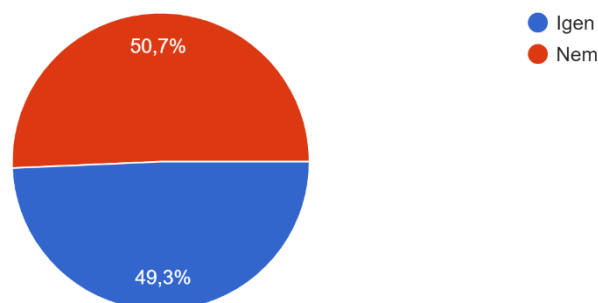
A következő kérdéseim arra vonatkoztak, hogy szeretnének-e rajzsakkört, szívesen vennék-e részt a szakkörön. Ezeknek a válaszoknak az alakulását a 12. és 13. ábra szemlélteti.

A válaszadók 49%-a szeretne szakkört az iskolában, és 45%-uk venne részt rajta. A válaszokból az is kiderült, voltak olyanok, akik a tanfolyamon részt vettek, de a szakkörre nem szeretnének járni. Megjegyezték többek közt az időhiányt, illetve, hogy más egyéb foglalkozásra járnak.

Az iskolában amúgy működik rajzsakkör, igaz elég kis létszámmal, de akik részt vesznek a foglalkozáson, szívesen mesélnek róla, rajzaik pedig az iskola folyosóit is díszítik. Rajzversenyeken, pályázatokon is részt vesznek, amelyeken alkotásaik sikert aratnak.

15. Szeretnél e rajzsakkört az iskolában?

146 válasz

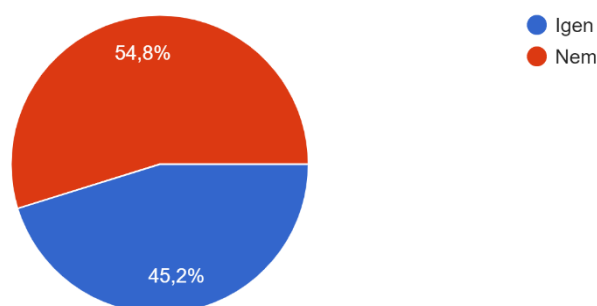

12. ábra: Szeretnél-e rajzsakkört?

Forrás: saját szerkesztés

16. Szívesen vennél részt szakkörön?

146 válasz

13. ábra: Részt vennél-e rajzszakkörön?

Forrás: saját szerkesztés

A kapott eredmény nem okozott meglepetést. Körülbelül az az eredmény jött ki, amire számítottam. Örömmre szolgál, hogy a gyerekek tényleg szívesen vesznek részt a rajzórán, és hogy otthon is sokan választják kikapcsolódásként a rajzolást. A kiértékelés során az is kiderült, hogy a gyerekek maguk is észreveszik a rajzóra hasznosságát más tantárgy tanulásánál.

A megkérdezettek túlnyomó többsége az érzelmeit szívesen fejezi ki a rajzaikban, és ez nagyon hasznos lehet a pedagógus számára, de akár a szülőknek is, ha kellően odafigyel gyermekeire. Véleményem szerint fontos lenne a szülők gondolkodásmódjának formálása a tantárgy fontosságának érdekében.

6. Összegzés

A kutatásaim, és a saját tapasztalatom által rájöttem arra, hogy a szülők különböző mértékben tartják fontosnak a vizuális kultúra tantárgyat a tanulók számára. A gyerekek szeretik a rajzórát, feltölti, kikapcsolja, megnyugtatja őket, kiadhatják itt magukból a bennük felhalmozódott pozitív, vagy épp negatív érzelmeket. Tisztában vannak azzal, hogy az itt megszerzett kompetenciák segítik őket más tantárgyak tanulásában. Néhány szülő elismeri annak jelentőségét, hogy a gyerekek megismerjék és megértsék a vizuális kultúrát, beleértve a művészetet, a filmeket, a médiaelemzést stb., mivel ezek a képességek segíthetnek a vizuális kritikai gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztésében. Viszont a gyerekek érdeklődése és reakciója a vizuális kultúra tantárggyal kapcsolatban befolyásolhatja a szülők megítélését. Ha a gyerek élvezzi az órákat, érdeklődik az adott témák iránt, vagy kreatív készségeket fejleszt, az pozitív hatással

lehet a szülők véleményére is. Néhány szülő értékeli azokat az eszközöket, amelyekkel a gyerek jobban megismerheti a modern vizuális kultúrát, míg mások lehet, hogy mást tartanak fontosnak a gyerek iskolai tanulmányainak szempontjából.

Az iskolák és tanárok különböző célkitűzésekkel rendelkeznek a vizuális kultúra tantárgy oktatása során. Néhány szülő egyetért az iskolai célkitűzésekkel, míg mások aggódnak az oktatási program tartalmának vagy hangsúlya miatt.

Az iskolai rajztanításban az értékelési gyakorlatok is változók lehetnek. Néhány helyen az értékelés a művészi kifejezőkészségre és a kreativitásra összpontosít, míg más helyeken inkább a technikai képességekre és az alkotások megfelelésére helyezik a hangsúlyt. Ez befolyásolhatja a diákok motivációját, érdeklődését és az alkotások minőségét is.

Azonban fontos megjegyezni, hogy sok iskola és pedagógus még mindig elismeri a rajztanítás fontosságát és az előnyeit a diákok számára. A rajztanítás segíthet a diákok kreativitásának és képességeinek fejlesztésében, támogathatja az önkifejezést és az önbizalmat, valamint segíthet a diákok személyiségének és szociális készségeinek fejlődésében is.

Engem, mint pedagógus, a kutatásom ráébresztett arra, hogy a gyerekek látásmódját kissé megváltoztatva, a feladatokat játékosabbá téve, a környezet adta lehetőségeket kihasználva még inkább motiválhatóbbá tehetőek a gyerekek.

Azok a szülők, akik felfedezték a rajz fontosságát, hajlandóak áldozni időt és anyagiakat a gyerekek képzőművészeti foglalkozásaira. Számos művészeti lehetőség áll rendelkezésre, akár az iskolán kívül, amelyek gyerekek számára izgalmas és fejlesztő tevékenységek lehetnek. Különböző művészeti kurzusok és foglalkozások állnak rendelkezésre, mint például rajz, festészet, szobrászat, fotózás, kerámia vagy ékszerkészítés. Ezek a kurzusok lehetővé teszik a gyerekek számára, hogy kifejlesszék kreatív készségeiket, fejlesszék művészeti technikáikat és kibontakoztassák saját művészi stílusukat. Egyik ilyen képzést emeltem ki a dolgozatomban, az a jobb agyféltekés rajztanfolyam, amelynek bizonyos elemeit jó magam is hasznosítom a rajzóráimon.

A jobb agyfélteke az alkotói és vizuális képességek központja, ami fontos szerepet játszik a rajzolásban és a művészetben általában. A jobb agyféltekés tanfolyamok gyakran arra összpontosítanak, hogy fejlesszék a kreatív gondolkodást és az ötletgenerálást. Ezeket az elemeket be lehet illeszteni a rajzórákba, hogy segítsék a diákokat abban, hogy szabadabban és kreatívabban gondolkodjanak a rajzolás során. Például, az ötletgeneráló gyakorlatokat alkalmazhatják a diákok arra, hogy egy adott témában vagy koncepción belül különböző ötleteket generáljanak, majd ezeket vizuálisan fejezzék ki rajzaikon. A rajzórákon lehetőség nyílhat arra, hogy a diákok inspiráló képeket, tárgyakat vagy témákat válasszanak, és kreatív módon dolgozzanak velük.

Lehetőség adódhat arra, hogy a diákokat ösztönözzék az élményszerű rajzolásra, amikor nemcsak a logikai szabályokra és előképekre támaszkodnak, hanem szabadon engedik a fantáziájukat és az érzelmeiket. A diákok felfedezzék a különböző formákat és színeket, és vizsgálják meg, hogyan lehet őket alkalmazni a rajzaikban. Ösztönözhetik, hogy keressenek olyan új megközelítéseket vagy technikákat, amelyekkel egyedi és kreatív megoldásokat hozhatnak létre rajzaikon.

Úgy érzem, a tanfolyam hasznos mind a pedagógusok, mind a gyerekek számára. Az a fajta tudás, szemléletmód nem csak a rajztudás fejlesztésében hasznos, hanem az élet bármely területére pozitív hatással bír.

7. IRODALOMJEGYZÉK:

- A Nemzeti alaptanterv 2020. évi módosításából adódó feladatok. [online] Iskolaszolga honlapja. >URL: <https://www.iskolaszolga.hu/index.php?menu=cikk&id=758> [letöltés dátuma: 2023.03.05.]
- A zeneterápia hatásai. [online] A Gyógyszer nélkül honlapja. >URL: <https://gyogyszer-nelkul.com/a-zeneterapia-hatasai/> [letöltés dátuma: 2023.02.20.]
- Bende, I., Kállai, J., Karádi, K., Racsmány, M. (2008): Bevezetés a neuropszichológiába. Budapest, Medicina Könyvkiadó zRT.
- Bodóczy István (2002) : A rajz, vizuális kultúra tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai, Új Pedagógia Szemle, 52. évf. 11. sz., 69 p.
- Bodóczy István (2009): A rajz, vizuális kultúra tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai, [online] Oktatáskutató És Fejlesztő Intézet honlapja. >URL: <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/tantargyak-helyzete/rajz-vizualis-kultura> [letöltés dátuma: 2023.02.20.]
- Danis Ildikó, Farka Mária, Herczog Mária, Szilvási Léna (2011): A koragyermekkorai fejlődéstermészete – fejlődési lépések és kihívások [online] Magyar elektronikus könyvtár honlapja. >URL: <https://mek.oszk.hu/14800/14806/14806.pdf> Dialóg Campus Kiadó, 6-39 p. [letöltés dátuma: 2023.02.23.]
- Dr. Antalfai Márta (2016): Alkotás és kibontakozás - A Katarzisz Komplex Művészetterápia elmélete és gyakorlata. Budapest, Lélekben Otthon Közhasznú Alapítvány
- Dr. art művészetterápia. Egyéni és csoportos művészetterápiás foglalkozások és kreatív műhelyek. [online] Dr. Horváth Márta honlapja >URL: <https://drart.hu/> [letöltés dátuma: 2023.03.01.]
- Egervári Lilla (2015): Art-terápia honlapja Művészetterápia. A képzőművészeti terápiáról. [online] Art-terápia honlapja. >URL: <https://art-terapia.hu/index.php/terapiak/a-kepzomuveszeti-terapiarol> [letöltés dátuma: 2023.02.23.]
- Gaul-Ács Ágnes, Gaul Emil, Gergelyné Kiss Melinda, Kárpáti Andrea, Klima Gábor, Kovács Hajnalka, Póczos Valéria, Tóth Tibor, Tóth Zsuzsanna (2019) : Vizuális kommunikáció az oktatásba, ELTE honlapja. [online] Budapest Eötvös Loránd Tudományegyetem >URL: http://vizualiskultura.elte.hu/sites/default/files/announcement/vizualis-kommunikacio-az-oktatásban_intera-1.pdf [letöltés dátuma: 2023. 03.01.]

- Gyarmathy Éva - Kucsák Julianna (2013) : A digitális bennszülöttek képességprofilja. [online] Elektronikus periodika adatbázis honlapja. >URL: https://epa.oszk.hu/00000/00011/00168/pdf/EPA00011_Iskolakultura_2012-9_043-053.pdf [letöltés dátuma: 2023.03.01.]
- Havasi Virág (2018): Módszertani Kalandozások: A művészetterápiák és alkalmazási lehetőségeik a szociális szférában valamint a szociális munkások képzésében [online] Matarka honlapja. > URL: https://matarka.hu/koz/ISSN_2062-204X/8_evf_1-2_sz_2017/ISSN_2062-204X_8_evf_1-2_sz_2017_146-164.pdf [letöltés dátuma: 2023.03.04.]
- Járomi Melinda (2015) : Mozgásterápia alkalmazása a népbetegségekben Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar 2015 [online] PTE honlapja. >URL: https://etk.pte.hu/protected/OktatasiAnyagok/%21Palyazati/sport/Nepeg_betegsegek_elektronikusK.pdf, 99-130. p. [letöltés dátuma: 2023.03.05.]
- Jobb agyfélteke, bal agyfélteke mítosza. [online] Az Agyserkentő honlapja. >URL: <https://agyserkento.hu/blog/jobb-agyfelteke-bal-agyfelteke-mitosza> [letöltés dátuma: 2023.03.01.]
- Jobb agyféltekés rajzolás lényege 1 percben. [online] A Valdoart honlapja. >URL: <https://www.valdorart.hu/kreativ-tudastar/jobb-agyfeltekes-rajzolas-blog/jobb-agyfeltekes-rajzolas-lenyege-1-percben> [letöltés dátuma: 2023.02.25.]
- John Pratt (2023): Bal agyfélteke: funkciók, jellemzők. [online] >URL: <https://hu.warbletoncouncil.org/hemisferio-cerebral-izquierdo-12745#menu-1> [letöltés dátuma: 2023.02.26.]
- Kerettantervek 2012. [online] Az Oktatás honlapja. >URL: https://www.oktatas.hu/koz-neveles/kerettantervek/2012_nat [letöltés dátuma: 2023.02.01.]
- Kerettantervek 2020. [online] Az Oktatás honlapja. >URL: https://www.oktatas.hu/koz-neveles/kerettantervek/2020_nat [letöltés dátuma: 2023.02.20.]
- Király Tibor – Szakály Zsolt (2011) : Mozgásfejlődés és a motorikus képességek fejlesztése gyermekkorban Digitális tankönyvtár honlapja. [online] Dialóg Campus Kiadó >URL: <https://dtk.tankonyvtar.hu/handle/123456789/7653>, 21-39. p. [letöltés dátuma: 2023.02.24.]
- Kiss Virág (2010): Művészeti nevelés, művészettel nevelés, művészetterápia. [online] Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára >URL:

http://real.mtak.hu/57898/1/2_EPA00011_iskolakultura_2010-10_szeparatum.pdf [letöltés dátuma: 2023.02.20.]

- Kissné Várkonyi Erika (2009): A mozgáskoordinációs zavar és a tanulási zavarok összefüggései. Szakirodalmi áttekintés. [online] >URL: http://www.varkonyi-erika.hu/doc/download/A_mozgaskoordinacios_zavar_es_a_tanulasi_zavarok_osszefuggesei.pdf [letöltés dátuma: 2023.03.05.]
- Leah Guzman (2023) : A művészetterápia esszenciális gyakorlatai - Hatékony módszerek a szorongás, a depresszió és a traumák kezelésére. Budapest, Édesvíz kiadó kft.
- Leggyakoribb indok amiért felnőtként rajzolni tanulunk. [online] A Valdoart honlapja. >URL: <https://www.valdorart.hu/kreativ-tudastar/jobb-agyfeltek-es-rajzolas-blog/leggyakoribb-indok-amiert-felnottkent-rajzolni-tanulunk> [letöltés dátuma: 2023.02.28.]
- Lindenbergné Kardos Erzsébet (szerk) (2005): Zeneterápia -Szöveggyűjtemény. Pécs, Kulcs a Muzsikához Kiadó, 129-137. p.
- Magyar Közlöny 2012. évi 66. szám. In: Oktatáskutató És Fejlesztő Intézet honlapja. [online] >URL: https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf, 27. p. [letöltés dátuma: 2023.02.28.]
- Magyar Közlöny Magyarország Hivatalos Lapja 2020. január 31. péntek 17. sz. [online] >URL: https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megtekintes_416-417. p. [letöltés dátuma: 2023.02.05.]
- Merci Maurer (2020): Roger Sperry és az úgynevezett “agyhasítás” [online] >URL: <http://mercisblog.hu/2020/05/20/roger-sperry-es-az-ugynevezett-agyhasitas/> [letöltés dátuma: 2023.02.26.]
- Morris Wright (2023): Jobb agyfélteke: jellemzők és funkciók. [online] >URL: <https://hu.warbletoncouncil.org/hemisferio-cerebral-derecho-10539> [Letöltés dátuma: 2023.02.26.]
- Művészetterápia: A legfontosabb tudnivalók. [online] Az Alkotás utca honlapja. >URL: <https://www.alkotasutca.hu/blog/muveszetterapia---a-legfontosabb-tudnivalok> [letöltés dátuma: 2023.02.20.]
- Pap János (2002): Hang- Ember-Hang. Gyógyító hangok. Budapest, Vince Kiadó, 190-202. p.
- Petróczi Gábor (2020): A Nemzeti alaptanterv 2020. évi módosításából adódó feladatok. [online] Iskolaszolga honlapja.

- Porkolábné Balogh Katalin (2005) : A tanulási képességet meghatározó pszichikus funkciók fejlődése, a tanulási nehézségek korai felismerésének lehetőségei, a fejlesztés perspektívái [online] Magyar elektronikus könyvtár honlapja. Budapest : Neumann Kht. >URL: https://mek.oszk.hu/04600/04669/html/balogh_pedpszich0039/balogh_pedpszich0039.htm [letöltés dátuma: 2023.02.20.]
- Ruzs Csilla (2013): Drámapedagógia az iskolában. [online] Elektronikus periodika archívum honlapja. >URL: http://epa.uz.ua/03900/03976/00054/pdf/EPA03976_magiszter_2004_4_053-058.pdf [letöltés dátuma: 2023.03.25.]
- Szabadbölcsészet (2006): Antik és reneszánsz esztétikatörténet. Arisztotelész a katarziszról és a katarzisz-interpretációk. [online] ELTE honlapja. >URL: https://mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/mmi.elte.hu/szabadbolcseszett/index04ee.html?option=com_tanelem&id_tanelem=905&tip=0 [letöltés dátuma: 2023.02.21.]
- Szabolcs Éva – Garai Imre (szerk) (2014) : Neveléstudományi kutatások közben- válogatás doktori hallgatók munkáiból ELTE Eötvös Kiadó, 11-17 p.
- Takács Dalma (2020): Párbeszéd önmagunkkal – ezt kell tudnod, ha érdekel a művészetterápia [online] Kultúra honlapja. >URL: <https://kultura.hu/parbeszed-onmagunkkal-ezt-kell-tudnod-ha-erdekel-a-muveszetterapia/> [letöltés dátuma: 2023.03.01.]
- Takó András (2017): A zene mint kommunikációs eszköz biopszichoszociális hatása. [online] >URL: https://www.parlando.hu/2018/2018-8/Tako_Andras.pdf, 26. p., 2-34. p. [letöltés dátuma: 2023.03.05.]
- Turcsányi Enikő (2021) : Módszertani Közlemények 2021 – 61. évfolyam 2. szám [online] Szeged honlapja. >URL: <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/modszertanikozzlemenyek/article/view/43535/42481> [letöltés dátuma: 2023.03.01.]
- Vizuális kultúra kerettanterve. [online] Oktatási hivatal honlapja. >URL: https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_1_4_evf, 1. p. [letöltés dátuma: 2023.02.20.]

8. MELLÉKLETEK:

1. számú melléklet

Műveltségi területek	1-4.	5-6.	7-8.	9-10.	11-12.*
Magyar nyelv és irodalom	27-40	15-22	10-15	10-15	10
Idegen nyelvek	2-6	10-18	10-15	12-20	13
Matematika	13-20	13-18	10-15	10-15	10
Ember és társadalom	4-8	6-10	10-15	8-15	10
Ember és természet	4-8	6-10	15-20	15-20	10
Földünk – környezetünk	–	2-4	4-8	5-8	–
Művészetek	14-20	10-16	8-15	8-15	6
Informatika	2-5	4-8	4-8	4-8	4
Életvitel és gyakorlat	4-8	4-10	4-10	4-8	–
Testnevelés és sport	20-25	20-25	15-20	14-20	15

* Csak a minimális százalékos arány.

(Magyar Közlöny 2012. évi 66. szám In: Oktatókutató És Fejlesztő Intézet honlapja. [online] [2023.02.28.] >URL: https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf)

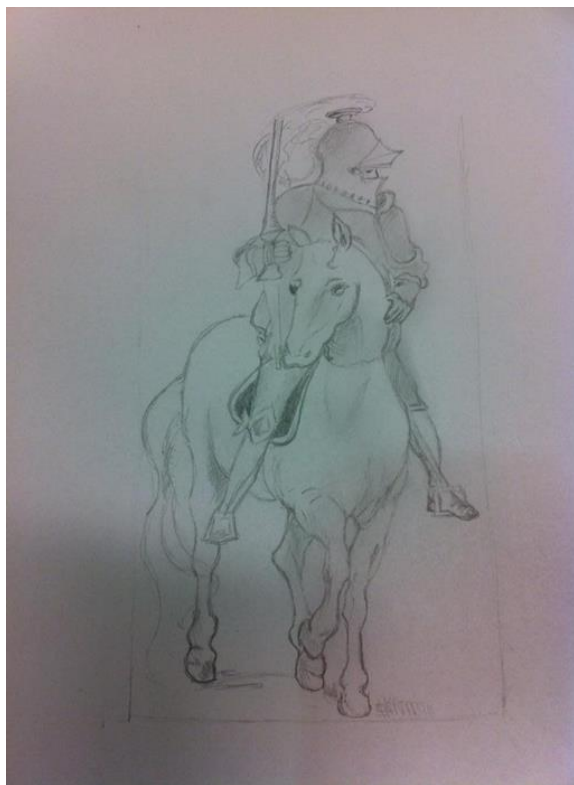
2. számú melléklet

Az 1-8. évfolyamok tantárgyai és heti óraszámai, 2020									
Az egyes évfolyamoknál a bal oldali óraszám a Nat kötelező óraszámát tartalmazza, a jobb oldali rovatba pedig a szabadon tervezhető órákat lehet bejegyezni.									
Heti óraszám/évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5	4	4	3	3	
Matematika	4	4	4	4	4	4	3	3	
Történelem					2	2	2	2	
Állampolgári ismeretek									1
Hon- és népismeret									
Etika/hit és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1					
Természettudomány					2	2	0	0	
Kémia							1	2	
Fizika							1	2	
Biológia							2	1	
Földrajz							2	1	
Első élő idegen nyelv				2	3	3	3	3	
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1	
Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1	
Dráma és színház									
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1		
Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	
Osztályfőnöki					1	1	1	1	
Hittan egyházi intézményben									
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28	
Szabadon tervezhető óra	2	2	2	2	1	2	2	2	2
Összes tervezett óraszám	22 0	22 0	22 0	23 0	27 0	26 0	28 0	28 0	
Összesített óraszám	22	22	22	23	27	26	28	28	
Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30	

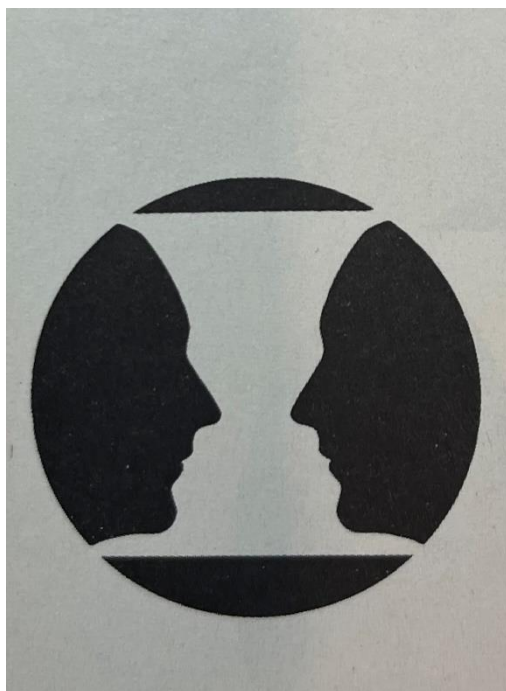
(In: Sóskuti iskola honlapja [online] [2023.02.20.]

>URL: <https://iskola.soskut.hu/?module=news&action=getfile&fid=137603>, 4. p.)

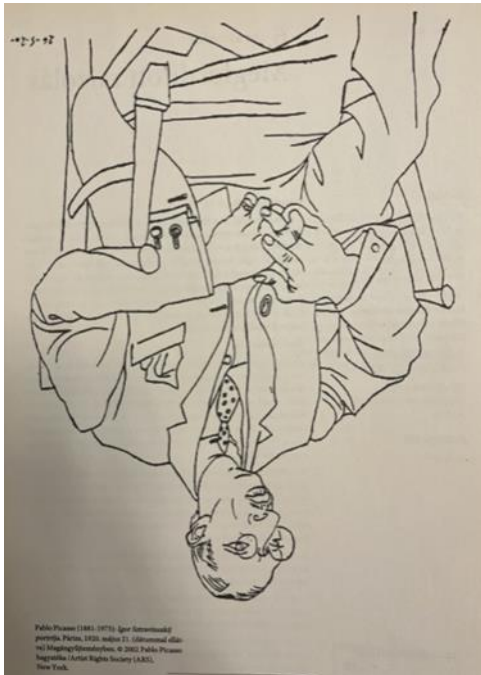
3. számú melléklet

4. számú melléklet

5. számú melléklet

6. számú melléklet

Kedves Szülők/Pedagógusok/Gyerekek!

A MATE Kaposvári Campus Tanító Szakos hallgatója vagyok. A „Művészetterápia. A képzőművészeti foglalkozások terápiás lehetőségei. A jobb agyféltekés rajzoló módszer hasznosítása az oktatásban.” című szakdolgozatom elkészítéséhez szeretném kérni a gyerekek segítségét. A kérdőív kitöltése név nélkül történik, így biztosítva a személyes adatok védelmét.

Tisztelettel és köszönettel:

Szabóné Matus Csilla

tanító szakos hallgató

A vizuális kultúra tantárgy szerepe

1. Melyik évfolyamba jársz?

1.osztály 2. osztály 3. osztály 4. osztály 5. osztály 6.osztály

2. Szereted a rajzórákat?

igen nem

3. Szeretnél több rajzórát?

igen nem

4.Szívesen rajzolsz otthon?

igen nem

5. Jól érzed magad a rajzórán?

- **Ha igen, miért?**

- Az óra hangulata miatt.
- A tanító személyisége miatt.
- Mert jól érzem magam.
- Mert jók a feladatok.
- egyéb....

- **Ha nem, mi az oka?**

- Az óra hangulata.
- A tanító személyisége.
- Mert nem jók a feladatok.
- egyéb....

6. Más tantárgyak tanulásakor (matematika, biológia, történelem, földrajz stb.) tudod-e hasznosítani a rajzórán szerzett ismereteidet?

igen nem

7. Előfordult, hogy a rajzaidban kifejezted az érzéseidet?

igen nem

8. A munkáid értékelésekor rajztanárod szívesen veszi a szokásostól eltérő, egyéni kreatív megoldásokat?

igen nem

9. Szerinted mitől lenne jobb egy rajzóra

10. Hallottál e már a jobbagyféltekés rajzolásról?

igen nem

11. Vettél e már részt ilyen tanfolyamon?

igen nem

12. Miért mentél el a tanfolyamra? Mit vártál tőle?

13. Jobban tetszett-e mint az iskolai rajzórák?

igen nem

14. Mit tanultál belőle?

15. Szeretnél-e rajzsakkört az iskolában?

igen nem

16. Szívesen vennél részt szakkörön?

igen nem

Köszönöm szépen a segítségedet!

5. sz. függelék – Hallgatói és konzulensi nyilatkozat minta

NYILATKOZAT

Alulírott Iszabóne' Hatus Csilla, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyesüm, Kaposvári Campus, tanító szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyesüm honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyesüm központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Kaposvár, 2023 év apulis hó 28. nap

Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023 év 04. hó 30 nap

Belső konzulens

***Kérjük a megfelelőt aláhúzni!**